

Grønnere tider

miljøpartiet
de grønne

For mennesker og miljø

VIL LA ELVA LEVE: Vidar Myhre, Anne Hilde Røsvik og Ketil Aasen, henholdsvis første-, andre- og tredjekandidat på Nittedal MDGs liste til kommunevalget, lover å vokte Nitelva. FOTO: BRITT KNUTSDATTER ARNHØY

VERDIFULL, VAKKER OG VANDALISERT

KJEMPER FOR EN LEVENDE ELV

Nitelva trues fra alle kanter. Fugler forsvinner. Fisk dør. Miljøpartiet De Grønne i Nittedal vil ha en helhetlig plan som sikrer at vassdraget beholdes og rehabiliteres.

SIDE 4

MILJØ

Grønt på papiret

Kommunen skriver om grønn innsats, men vi vil ha handling. SIDE 5

Matjord for fall

Nittedal bygger ned langt mer matjord enn myndighetenes anbefalte maksgrense. Det vil vi sette en stopper for. SIDE 13

Lei av kø?

Vi kjemper for bedre kollektivløsninger! SIDE 12

Ville vekster – ikke vill vekst

Det er til beste for natur og innbyggere at dagens utbyggings-tempo bremses.

SIDE 13

HELSE

Tenk tilbud til alle
aldre sammen!

SIDE 6

DYR

Vi etterlyser en
dyrevelferdsplan

SIDE 10

SKOGBRUK

Driftsmåter der natur,
dyr og mennesker er vinnere

SIDE 8

GRØNT VALG

KJÆRE SAMBYGDING,

Det kan hende du spør deg selv om hvorfor i all verden du skal gi stemmen din til Miljøpartiet De Grønne (MDG) i år. Vi kan godt si at svaret ligger i «all verden», for i hele verden er det et overveldende behov for det vi kaller grønn politikk. Så også i Nittedal.

NÅ ER DET JO IKKE SLIK at grønn politikk utelukkende handler om de direkte verdiene i naturen og bekvemheten for hva som står på spill der. MDG har en overskrift for dette valget som lyder «For mennesker og miljø». Programmet beskriver skolepolitikken, næringspolitikken, hva vi prioriterer på helse-/velferdsområdet, i arbeidslivet, i landbruket, på transportsektoren med mer. Det som er bra for dyr og natur er til slutt også bra for menneskene. Partiprogrammet for MDG Nittedal leser du i siste del av denne avisa og på nettsiden vår, nittedal.mdg.no og på Facebook. Det nasjonale programmet finner du på mdg.no.

HOVEDFORSKJELLEN PÅ MDG og de andre partiene ligger i at vi ser på bevaringen av naturmangfoldet og et levelig klima for tilværelsen slik vi kjenner den, som en betingelse for alle de andre valgkamplemne. Denne forskjellen er også grunnen til at de andre områdene har målsettinger og forslag som skal styrke hovedmålet om en levedyktig natur for alle. Det gjelder måten vi vil tilrettelegge for næringslivet og for gods- og persontransport, og ikke minst være kritiske overfor den bevisstløse vekstpolitikken som verken er bra eller nødvendig. Nittedal er, og skal være, en grønn kommune. Det grønne preget blir borte dersom veksten blir på 1,7 prosent, som det er planlagt for.

NATURVERNSAKEN ER GAMMEL i Norge, det er for eksempel mer enn 100 år siden Naturvernforbundet ble etablert som Landsforeningen for naturfredning i Norge. Allerede da så noen at menneskenes framferd bidro til at vi mistet umistelige naturverdier. Historien har vist at disse «noen» var nesten skummelt framsynte, men de hadde ikke sjanse til å forutse alt som skulle komme: De siste 100 årene har menneskene firedoblet seg i antall, og vi har mistet mer enn halvparten av insekter og pattedyr siden 1970. Norge står overfor en massedød av insekter, dyr og fugler, mye fordi vi uten skånsel ødelegger leveområdene deres ved kysten, i fjellet, i skogen og i kulturlandskapet. Oppvarmingen av

Marit Hoff, leder i Nittedal MDG.

klimaet og et CO₂-innhold i luften som ikke har vært høyere på tre millioner år har ført oss inn i en klimakrise. Og så har vi plastforbannelsen, da!

DETTE SKJER OGSÅ I NITTEDAL. Her har vi i Miljøpartiet De Grønne i år valgt å sette søkelys på bedre bevaring av elva vår. Vi er mange i dalen som setter pris på den og det verdifulle naturmangfoldet den representerer. Kommunalt benyttes elveløpets profil som en snerten dekorasjon på nettsider og brevark, men i praksis mener vi kommunen kan være en langt sterkere aktør for å stoppe den pågående ødeleggelsen av elva og alt livet som den og flomsonen er et hjem for. Derfor har vi i 2019 tatt initiativ, sammen med Naturvernforbundet i Nittedal, til å samle organisasjoner og enkeltpersoner slik at vi sammen kan gi elva en stemme som høres hos beslutningstakerne.

VI VIL OGSÅ ARBEIDE FOR et tilbud med offentlig transport som blir et reelt og fristende alternativ til bilen i hele dalen. Nittedal MDG ønsker trygge, gode helsetjenester i alle livets faser og en betydelig satsning på forebyggende helsearbeid. Ta også en titt på hva vi tenker om det viktige arbeidet med bedre vern av den matjorda vi har igjen i Nittedal, samt natur og biologisk mangfold. Alt til beste for mennesker og miljø i Nittedal.

GODT VALG!

Dette har vi kjempet for i siste fireårsperiode

MDG har sittet fire år i kommunestyret i Nittedal. Vi har kun hatt én representant, men han har kjempet for og satt søkelys på en rekke viktige saker. Mange av disse var ikke på den politiske agendaen inntil vi tok dem opp. Noen av dem er nå godt innarbeidet i kommunens planer, som å fase ut gummigranulat, kvitte seg med engangsplass og bedre det vegetariske tilbudet. Vi opplevde også at busstruten vi foreslo raskt ble en realitet. Her er en liste med noen av våre kampsaker:

- Fortsatt barneskoler på Hagen og Kirkeby (foreløpig tapt).
- Bevaring av matjord i behandling av kommuneplan og detaljreguleringer (tapt).
- Utfasing av gummigranulat (vunnet).
- Bedre tilbud av vegetariske alternativer i kommunens kantiner (vunnet).
- Fase ut engangsplass i kommunens drift (vunnet).
- Bedre kollektivtilbud, særlig ny rute fra Nittedal til Ahus og Lillestrøm (vunnet).
- Ansvarlig økonomisk drift påpekte vi allerede for fire år siden (tapt).
- Bevaring av Gamle Glittre, verneverdig bestyrerbolig til sanatoriet Gamle Glittre (tapt).
- Forarbeid til opprettelsen av Nittedal elveforum (vunnet).
- Støttet Gjelleråsmarkas venner for å hindre nedbygging med ny skytebane (pågående).
- Vi gjorde både kommunen og media oppmerksomme på beverne som levde i dammen på Kruttverket, slik at den ikke kunne tømmes når som helst på året (vi håper de er reddet for fremtiden).
- Vi har også kjempet hardt imot nye veier med asfaltering i marka (pågående).

Grønnere tider

Utgift av: Miljøpartiet De Grønne Nittedal

Tekstbearbeidelse: Bokstavelig Talt/Britt Knutsdatter Arnhøy

Design og layout: Svovel AS/Ellen Renberg og Tine Svae

Redaksjonskomité: Anne Hilde Røsvik, Vidar Myhre og Marit Hoff

Trykk: Merkur Grafisk AS

Kontakt oss gjerne! www.nittedal.mdg.no

e-post: nittedal@mdg.no

Facebook: Miljøpartiet De Grønne Nittedal

Instagram: @nittedalmdg

Grønn Ungdom: www.gronnungdom.no

Leder Marit Hoff: Telefon 982 20 118

Vi har Vipps: 568585

miljøpartiet
de grønne

Lyst til å bli medlem?

Fyll ut skjemaet på
www.mdg.no/bli_medlem

NATUR OG KLIMA

MDG mener at arealplanlegging må ta hensyn til kommende klimaendringer, sikre naturmangfold og må bygge på føre-var-prinsippet. Leveområdene for dyr må ivaretas og ikke stykkes opp. YVONNE ROUALET THORESEN, listekandidat

LA HUMLA SUSE: Det blir stadig færre humler og bier, men den utviklingen kan vi bidra til å snu. FOTO: ERIC ROUALET

LIVSVIKTIG MANGFOLD

I naturen har alle arter sin viktige rolle, og alt henger sammen. Vi kan takke pollinatorer som humler og bier for nesten en tredjedel av maten vår!

TEKST YVONNE ROUALET THORESEN

Vi som har kjøkkenhage merker raskt hvordan naturen virker. Hvis du for eksempel dyrker gresskar eller squash, putter du et frø fra et godt moment gresskar ned i litt jord i et beger. Om ikke lenge titter den lille planten opp, og med godt med vann og lys vokser den fort. Når faren for frost er over, planter du den ut. Etter hvert dukker blomstene opp. Og det er her biene kommer inn. Hvis ikke biene er i nærheten og blomstene på gresskarplanten ikke blir bestøvet, så blir det ikke noe gresskar. De råtner før de rekker å danne frukt. Mottrekket blir da å plante flere blomster som tiltrekker seg biene for å være sikker på at grønnsaker, bær og frukttrær blir bestøvet.

ÉN MILLION ARTER ER TRUET

En av vår tids største utfordringer er dessverre at pollinatoren blir færre. Lørdag 6. mai 2019 i Paris ble det skrevet historie. Da ble 130 land enige om Naturpanelets første globale hovedrapport. 400 eksperter fra 50 land har bidratt. Rapporten tegner et dystert bilde av utviklingen. Mens naturen bidrar med mer mat, energi og materialer enn noensinne, går utnyttelsen i økende grad på bekostning av naturens evne til å gi slike livsviktige bidrag i fremtiden. I tillegg går denne utviklingen

på bekostning av andre ikke-materielle bidrag fra naturen, som å opprettholde et levelig miljø, regulere CO₂-konsentrasjonen i atmosfæren og å gi oss kunnskap til å utvikle medisiner. Forskerne mener at tapet av natur er en like stor trussel som klimaendringene. Tapet av naturmangfold akselererer, og flere arter er truet av utryddelse nå enn på noe annet tidspunkt i menneskets historie, ifølge rapporten. Av anslagsvis åtte millioner arter på kloden i dag er én million truet av utryddelse.

KOMMUNEN KAN GJØRE SITT

I Norge er den største trusselen mot biologisk mangfold at vi bygger ned arealene hvor artene lever. Da handler det blant annet om å ikke tillate store byggeprosjekter i intakt og verdifull natur. Nittedal kommune kan bidra!

For Miljøpartiet De Grønne i Nittedal er hensynet til miljø, natur og fremtidige generasjoner ikke en enkeltsak. Det ligger under og styrer våre standpunkter. Vår politikk bygger på å vise solidaritet med alle lands fremtidige generasjoner, med dyr og med natur. Natur og alt liv har verdi i seg selv. Forvaltning og fordeling må ta utgangspunkt i at ressursene er begrensede. Langsiktighet og et generasjonsperspektiv må styre politiske avgjørelser. MDG setter livskvalitet fremfor materialisme og den type vekst som ødelegger livsgrunnlaget. ■

Du kan bidra!

- **Plant bievennlige planter.** En liten verandakasse med lavendel, lyng og blomkarse kan være et viktig matfat for en sliten humle. Siden humlene trenger mat helt fra de våkner om våren til de går i dvale om høsten, er det lurt å tilby forskjellige planter med ulik blomstringstid. En fryd for øyet og en fryd for øret er det også!
- **Bygg et insekshotell til nyttedyrene.** Dyr som mariehøner, gulløye og edderkopper holder kontroll på bladlus og andre småkryp som ellers kan opptre som skadedyr. De gir også en plass å bo til gode hjelpere som bier, veps, humler, biller og blomsterfluer.
- **Bygg fuglekasse.** Mange fugler trenger et beskyttet hulrom for å bygge reir og legge egg. De naturlige reirplassene er hule trær i skogen. De har blitt færre på grunn av intensivt skogbruk.
- **Mat fuglene om vinteren.** Vinteren kan være hard for mange av fuglene som overvintrer i Norge. Tilbyr du mat, hjelper du dem å klare seg.
- **Unngå torv.** Plantejorda du kjøper på hagesentrene består av mye torv. Torv blir tatt ut fra myrer ved å drenere dem. Leveområdet for mange dyr og planter blir ødelagt og store mengder CO₂ slipper ut i atmosfæren. Heldigvis blir utvalget av torvfri hagejord stadig bedre.
- **Hage uten gift.** Bruker du sprøytemiddel og andre giftige stoff i hagen, kan du forurense vann, jord og luft. I tillegg risikerer du å drepe ikke bare ugress og insekter som gjør skade, men også nyttedyrt.
- **Støtt en miljøorganisasjon** som for eksempel Naturvernforbundet. De har også mye god informasjon om hva du kan gjøre selv.
- **Stem grønt!**

NATUR OG MARKA

VOKTES: Nitelva er verdifull for både mennesker, dyr, fugler og fisk, men utsettes kontinuerlig for forurensning og ødeleggelse. MDG Nittedal vokter elva og verdiene den bringer med seg.

FOTO: KAI JENSEN

Nitelva trues fra alle kanter. Fisken dør og fuglearter forsvinner. Vi trenger en helhetlig plan for å bevare de viktige naturverdiene i elvelandskapet.

LIVSNERVE – IKKE SØPPELPLASS

TEKST ANNE HILDE RØSVIK

Elva og elvebreddene utgjør et sammenhengende frodig grønt, blått og blomstrende belte, som gir identitet og særpreg til landskapet. Elva er verdifull både i lokal og nasjonal sammenheng. Sidebekker, elvekanter og hovedløp er levested for mange arter. På grunn av sitt spesielle dyre- og planteliv er hele Nitelva vernet mot ny kraftutbygging. Øverst i kommunen er vannkvaliteten god. Her finnes den sårbare edelkrepsen, elvemuslingen og ørreten. Miljøpartiet De Grønne vil ha en helhetlig plan som sikrer at vassdraget beholdes og rehabiliteres slik at hele elva får tilbake en god økologisk status og biologisk mangfold bevares og forbedres. Vi vil sikre at elva gjenvinner sin opplevelsesverdi der den eller sideelver er ødelagt, og at kulturminner ved elva restaureres og bevares.

MANGE TRUSLER

Vassdraget i Nittedal utsettes for mange farer og ødeleggelse til tross for sin vernestatus. Bygge- og deleforbud i 100-metersonen gjelder også for vassdrag. På mange strekninger er kantsonene likevel ødelagt – som fra Mosenteret til rådhuset. Tøyenbekken har blitt utsatt for massiv rørlegging i flere prosjekter. Forurensning fra riksvei 4 og ulike fylkesveier renner ut i

elvene. Snø med søppel, veisalt og sneiper har blitt brøytet ut i elva i stedet for å tømmes i godkjente deponier. Lysforurensning fra vei forstyrrer fisk, fugl, flaggermus og insekter langs elva svært mange steder. Ørret trenger 60 prosent skygge for å trives. Gummigranulat fra idrettsbaner renner av sted med regnvann og snørydding, og langt utenfor banene finnes granulat i gresset. Vi har også utfordringer med avrenning fra landbruket. Klimaendringer gir hyppigere og større flommer, vi får kraftigere nedbør og økt avrenning fordi mye av overvannet ikke filteres ned i grunnen. Dermed utsettes kantsonene for økt erosjon. Ujevn vannføring fra kraftverk øverst i elva har gjort livet for fisken vanskelig, jojo-regulering gjør at fisk blir liggende på tørt land og lide en langsom død. Der vannet i sideelver blir borte, mister fisken muligheten til å vandre.

YRENDE FUGLELIV

Mange fugler er avhengige av våtmark og myr til mat og hekking. Ved elvebredden kan fugler også finne mat, vann og få beskyttelse fra kantvegetasjon. Langs Nitelva-vassdraget er det registrert hele 154 ulike fuglearter. Men ifølge Norsk Ornitologisk Forening er fuglearter som hortulan, storspove og rødteilk lokalt forsvunnet. Også flere fiskearter er borte. Flere fugle- og fiskearter er kritisk truet og sårbare.

EDELKREPS

Edelkrepsen i Nitelva er en naturlig bestand som har blitt kraftig redusert de siste tiårene, og siste oppdatering viser at den ikke finnes sør for Sagdammen ved Hakadals verk. Edelkrepsen er svært vær for forurensning av vannet, men pest kan også ta livet av den. Tidligere kunne ivrige krepsere fylle ei 10-liters bøtte på et kort strekke helt ned til Rotnesfossen.

ELVEMUSLING

Norges eldste dyr lever i Nitelva. Elvemusling kan bli hele 250 år, men den er utryddet fra svært mange elver. Den lever i samspill med ørret og laks. Øverst i Nitelva har vi både ørret og elvemusling. MDG vil jobbe for større utbredelse nedover i vassdraget. I motsetning til regjeringen vil vi at tiltak i handlingsplanen for elvemusling 2019-28 skal være bindende.

FLAGGERMUS OG ELVA

De to siste årene er det gjort forskning av internasjonal interesse på flaggermus i Nittedal. Det er kommet fram at det finnes minst åtte forskjellige arter i kommunen. En av disse er dvergflaggermusa, som kan spise 3000 mygg på ei natt. Sprøytemidler, kunstig belysning, biltrafikk, fjerning av kantsoner, hogst av hule trær og tørrlegging av våtmark er noen av truslene flaggermus står overfor. I Nittedal er belysning og høy fart langs riksvei 4 et stort problem. Dessverre har også naturlige

transportkorridorer blitt fjernet, noe som gjør det svært vanskelig for flaggermusene å krysse dalen. Flaggermus beveger seg ikke ut i åpent landskap eller i opplyste områder, men følger korridorer med trær, som langs elva og sideelver. Derfor må vi gjøre noe med barrierene som er skapt for flaggermus i Nittedal.

MÅ FØLGE LOVVERKET

Problemen er ikke nye, men lite er gjort og stort sett har situasjonen forverret seg.

Nittedal MDG vil bevare og restaurere viktige vassdrag og våtmarker. Vi vil restaurere elvedeltaer som er ødelagt, snevret inn og som mangler kantvegetasjon. Vi vil stoppe utretting av elver, gi dem bedre plass og restaurere elvedeltaene slik at vi får naturlige våtmarker og inntakte små elver som munner ut i hovedelva og videre til Nordre Øyeren naturreservat.

Kommunen kan sette andre grenser i byggesonen enn 100 meter, men lov om vassdrag og grunnvann sier uttrykkelig at det skal «opprettholdes et begrenset naturlig vegetasjonsbelte som motvirker avrenning og gir levested for planter og dyr.» Nittedal MDG vil vokte elven og sørge for at kommunen og utbyggere følger lovverket. ■

Kilder: elveliv.no, Naturhistorisk museum, Universitetet i Oslo, Norsk institutt for bioøkonomi (Nibio).

«Å beskytte matjorda er en viktig del av matsikkerheten.»

200 000

I Nittedal er det de siste 15 årene bygd ned 241 dekar matjord. 200 dekar matjord dyrket med hvete kan være nok til å lage over 200 000 brød per år.

TA VARE PÅ MATJORDA!

Det tar mer enn 1000 år å danne et lag matjord. I Nittedal forsvinner likevel langt mer matjord enn det myndighetene har satt som maksgrense.

TEKST KETIL AASEN

Matjord er dyrket eller dyrkbar jord som kan benyttes til matproduksjon. Det finnes ingen eller få andre alternativer. Å danne et lag med 2-3 centimeter matjord tar over 1000 år. Matjord må derfor sees på som en begrenset og ikke fornybar ressurs.

Matsikkerhet betyr at alle innbyggere har tilgang til nok mat, også i krisetider. Ifølge Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) er bare 3 prosent av Norge jordbruksareal, hvorav kun 33 prosent er egnet for produksjon av matkorn. Nittedal har om lag 8,8 prosent fulldyrka mark, og rundt 70 prosent av denne marka brukes til kornproduksjon.

Norge er bare 40 prosent selvforsynt med mat. Vi importerer altså 60 prosent av maten vi trenger. Det kan kanskje virke fjernt at det skulle oppstå krise eller matmangel i Norge, men andre steder i verden er det matmangel og uroligheter. Vi kan ikke alltid stole på å få tilstrekkelig forsyning fra andre land. Å beskytte matjorda er derfor en viktig del av matsikkerheten, også for fremtidige generasjoner.

SOLIDARITETEN ETTERLYSES

Likevel besluttet det å bygge ned matjord. Bare i Nittedal er det de siste 15 årene bygget ned 241 dekar (dekar = mål) fulldyrka eller overflatedyrka mark. Dette er klart imot Norges overordnede mål om å øke selvforsyningsgraden. Norge har et nasjonalt mål om at maksimalt 4000 dekar kan bygges ned per år. Det betyr at Nittedal maksimalt kan bygge ned 6 dekar per år, men har i snitt de siste 15 årene bygget ned hele 16,6 dekar per år.

Det er solidarisk å beskytte og ta vare på matjorda. Et dekar hvete kan gi opp til 1000 brød per år. Når dekar på dekar bygges ned bit for bit, blir vi mindre og mindre selvforsynt og vi må importere stadig mer mat fra andre land. Bare de 241 dekarerne med jord som er bygget ned i Nittedal de siste 15 årene kunne gitt minst 200 000 brød per år.

LITT OG LITT BLIR MYE OVER TID

Denne bit for bit-nedbyggingen unnskyldes gjerne med at det er lite hver gang og kanskje også med at hensikten er god i et mindre perspektiv. Problemet er bare at litt og litt blir mye over tid – av noe vil aldri få tilbake. Tenk på fremtidige generasjoner. Hva vil de si om vi fortsetter å ta jord? «De hadde kunnskapen, visste hva de gjorde, men ødela matjorda likevel.»

I Regional plan for areal og transport i Oslo og Akershus har Nittedal fått tildelt Nittedal stasjon og området mot riksvei 4 som prioritert utbyggingsområde i forbindelse med den såkalte 80/20-regelen, men ikke som byutvikling og med kun 20 prosent utnyttelse. Regelen sier at 80 prosent av utbyggingen i hver enkelt kommune skal skje rundt kollektivknutepunktene. Regelen er god og viktig for klimaet. Den er laget for å få ned utslipp fra biltrafikk og for å spare arealer. Nittedal MDG støtter regelen, men den fører også til at matjorda i området blir satt under press. Dette fordi regelen ofte blir brukt som unnskyldning og brekkstang for å kunne bygge ned matjord i utbyggingsområder. Vi kan ta vekst og bygge i det prioriterte området, men vi må ikke bygge så mye at det går på bekostning av matjorda.

SE HELHETEN

Knutepunktutbygging skal nettopp sørge for at vi konsentrerer utbyggingen og dermed sparer arealer i form av matjord og natur, samtidig som vi er klimavennlige. Løsningen må være å tenke helhetlig. Fremfor å se på hver enkelt kommune som Nittedal isolert, kan vi se på hele regionen Viken/Akershus/Oslo/Norge under ett og kun velge ut steder for vekst og utbygging hvor det er mulig å ivareta fullt vern av matjord og viktige naturtyper.

Kanskje finnes det tilfeller hvor man ikke kan unngå å bygge ned matjord? I så fall må man som en siste nødløsning forsøke å flytte jorda til et annet sted, men dette er en dyr og komplisert prosess uten garanti.

VILJE TIL GODE LØSNINGER

Kommunen og kommunestyret bestemmer selv gjennom arealplanene hvor mye det skal bygges. Nittedal har tatt en stor andel av utbyggingen i Akershus de siste årene. Det er heller ikke slik at Nittedal må ta vekst på bekostning av matjorda eller annen viktig natur. Det er knapt nok befolkningsvekst i Norge, men verden har. Vi må tenke på fremtidige generasjoner, landet og kloden. Vi må ikke falle for fristelsen å ty til enkle og kortsiktige løsninger som går på bekostning av matsikkerhet og klima. Her er det snakk om politisk vilje og evne til å finne gode løsninger.

Nittedal MDG er for et fullt jordvern og støtter samtidig at utbygging skal skje rundt kollektivknutepunkt som et viktig klimatiltak. Ja takk, begge deler! ■

FOTO: JEROENVANDER KOOIJ

MDG vil

- Verne alle elvekanter, restaurere ødelagte kantsoner.
- Følge opp alle tiltak i handlingsplanen for elvemusling.
- Sikre beskyttelse av ørreten.
- Sikre jevn vannføring for fisk gjennom alle demninger.
- Beskytte salamander- og froskedammer.
- Fjerne belysning som lyser ned i elva og på vegetasjon i kantsonen.
- Slå av belysning sommerstid når det likevel aldri er mørkt, slik at flaggermus tør å passere fra en side av dalen til den andre.
- Ikke tillate salting av vei som går nærmere enn 100 meter fra elva og sideelver.
- Åpne elver, sideelver og tilførselsbekker som er lagt i rør.
- Sikre rent vann uten forurensning fra industri, ikke tillate rør fra industri ut i elver. Alt vann må håndteres lokalt og renses av industrien selv.
- Gi god informasjon til bønder langs elva om mulige løsninger for å hindre avrenning og hvordan sikre fuglelivet, flaggermuskorridorer, gode gyte- og vandremuligheter for fisk.
- Kommunen skal aldri bruke sprøytamidler på egen grunn eller i sitt virke.
- Hule trær skal vernes, og korridorer med trær skal etableres mellom øst- og vestsiden av dalen.

HELSE, KULTUR OG OPPVEKST

ANNE HILDE RØSVIK
2. kandidat på Nittedal MDGs valgliste og
seniorrådgiver på Folkehelseinstituttet

FOTO: JCOLOURBOX

ET TAK FOR FOLKEHELSEA

Mye kan gjøres for å bedre den grunnleggende folkehelsen her i bygda.

TEKST ANNE HILDE RØSVIK

Oppvekstvilkår, utdanning, tilhørighet, miljø og helse er blant viktige faktorer som påvirker livskvaliteten vår. Nittedal har en høyere andel barn og unge enn resten av landet. Heldigvis viser folkehelseprofilene for Nittedal at det også er færre som opplever å bo trangt eller å leve under grensa for lavinntektsusholdning. Men det er selvsagt viktig at vi hjelper de som har behov for bedre boforhold også her i kommunen.

MER SKJERM-TID ENN ANDRE

Den samme folkehelseprofilen viser at andelen ungdomsskoleelever som er fornøyd med lokalmiljøet og treffsteder er lavere enn landsnivået.

Dette bekymrer oss i Nittedal MDG. I dag er sosiale medier en viktig arena for barn og unge. Sosiale medier kan gjøre det lettere å ha kontakt med venner, finne nye venner og følge med på hva som skjer i lokalmiljøet og ute i verden. Men mye tid på sosiale medier kan også gå ut over søvn, skole og venner. Andelen ungdomsskoleelever som daglig bruker mer enn fire timer på skjermaktiviteter utenom skoletiden er høyere i Nittedal enn resten av landet, faktisk på hele 36 prosent.

HANDLE OG LÆRE

Andelen ungdomsskoleelever som blir mobbet i løpet av en fjortendagersperiode er 7,2 prosent, og det er ikke bedre enn resten av landet, viser tall fra Ungdata 2016-2018. Vi vet også at det er

enorme køer for å få spille ulike instrumenter på kulturskolen. Mange barn får så lite som 15 minutters spilletid med læreren. Undervisningstilbud på flere musikkinstrumenter mangler.

Det haster å få et bredere kulturtilbud, fange opp dem som blir mobbet, og dem som sitter for mye alene foran skjermen. Det haster å få flere av dem til å oppleve sosialt fellesskap og glede, som å spille musikk, oppleve mestring og komme seg ut i naturen. Vi må lære av satsingen på helsefremmende barnehager og skoler som har vært vellykket i noen kommuner. Bemanningnormen for helsesøstre, leger og fysioterapeuter må følges i alle skoler. Helsestasjon for ungdom ved kollektivknutepunkt blir viktig. Vi bør initiere utviklingsprosjekter for å motvirke angst og depresjon, selvmord og selvmordsforsøk hos unge. ■

HVER OG EN HAR NOE Å BIDRA MED

Nittedal kommune kan kontakte alle aleneboende, arbeidsledige og/eller uføre og tilby dem aktiviteter for å forebygge ensomhet, skape en meningsfull hverdag og vise at de er en viktig ressurs.

VI TRENGER DE ELDRE!

Nittedal skal ha trygge, gode helsetjenester i alle livets faser, og betydelig satsning på forebyggende helsearbeid.

Det vært mye diskusjon om og utsettelse av helsehus her i bygda. Nå er det også planer om kutt i helsepersonell i kommunen. Dette bekymrer innbyggere. Gode tiltak blir satt opp mot hverandre i sosiale medier på grunn av uforutsigbarhet i prosjekter og utsettelser. Det må vi politikere forhindre.

TENK TILBUD TIL ALLE ALDRE SAMMEN

Hva med å tenke nytt og samordne utbygging av folkehelse tiltak og fritidstilbud for eldre, unge, voksne og barn bedre? Barn og unge som trener kan også ha godt av fysioterapi og helsehjelp, for familien kan det være godt å ha bestemor i nærheten. Eldre på institusjon har glede av å se barn som leker og trener, og eldre kan bidra i undervisning i kunst og kulturaktiviteter. På lik linje med at vi bygger ungdomsboliger sammen med omsorgsboliger kan vi

samordne andre offentlige tilbud – vi lever i ett samfunn og trenger hverandre.

ELDRE ER EN RESSURS

Politikere og rådmann har uttrykt bekymring for at det blir flere eldre i bygda. Antallet eldre i forhold til unge og småbarnsforeldre i kommunen er imidlertid i en fin balanse. Omsorgstilbudet skal tilpasses den enkelte, og mennesker skal møtes med verdighet og respekt og gis reell innflytelse over egen hverdag. Aldersbetinget slitasje og sykdom øker selvsagt i en befolkning der flere får oppleve å bli gamle. Men vi ønsker jo at folk skal leve lenge. Kommunen bør tenke på eldre som en ressurs. Flere arbeider nå også til de er 70 år og bringer skatteinntekter inn til kommunen, og flere eldre er friskere og viktige bidragsyttere i samfunnet. ■

Alle skal ha et godt helse- og behandlingstilbud

God start for foreldre og barn

Foreldre og nyfødte barn trenger en god start på livet. Det krever trygge foreldre med god helse, sosialt nettverk og tilgang til hjelp. Mange av barselvinnere og nyfødtes helseutfordringer kan forebygges med tettere oppfølging. Vi vil bidra til at helsesykepleiere (helsesøstre) kan arrangere forebyggende foreldrekurs og ha tettere oppfølging de første ukene ved behov, med telefonkontakt og hjemmebesøk.

Fastlegeordningen må sikres

Fastlegeordningen er grunnmuren i helsetjenesten. Den skal sikre gode, likeverdige legetjenester. Fastlegene blir pålagt flere og flere oppgaver og har en stadig mer krevende arbeidsdag. Vi bør være flinke til å skape gode nettverk mellom fastleger. Å tilby fastløn ved behov, kan i visse tilfeller være bra.

God kompetanse og utvikling av medarbeidere

Kommunen skal være en helsefremmende arbeidsplass. God kompetanse på alle nivå krever at ansatte på helsestasjonen, skolehelsetjenesten, i hjemmetjenesten og på sykehjem får delta på kurs, konferanser og på betalt etterutdanning. Vi i MDG vil ikke at teknologi skal erstatte arbeidsplasser og varme hender, men at teknologi skal gi ansatte mer tid til pasientene, pårørende og brukere av tjenester.

Et varmhjertet samfunn

Sykdom og utfordringer er normalt i livet. Mye kan forebygges og behandles. Med støtte, aksept og tilrettelegging kan mennesker ofte leve godt med det som ikke lar seg helbrede. Nittedal MDG jobber for et hjertevarmt samfunn der sosiale nettverk og aktiviteter på tvers av generasjoner forebygger visse lidelser. Nærhet til natur, ren luft, en sunn livsstil og fravær av skadelig stress er viktig for helse og livskvalitet. Vi vil fremme folkehelsen gjennom involvering av innbyggerne, tillit til fagfolk og utstrakt samarbeid på tvers av sektorer.

FOTO: COLOURBOX

Grønn transport letter hverdagen

Intervju med Viken MDGs 1. kandidat Kristoffer Robin Haug.

Miljøpartiet De Grønne går i bresjen for klima- og hverdagsvennlige transportløsninger.

– I dag er det så tungvint å komme seg rundt i regionen rundt hovedstaden at man blir tvunget til å ofre klima og miljø for å få hverdagen til å gå opp. Viken bør heller ta ledelsen i Norge og verden i å tenke langsiktig, nytt og bærekraftig om transport, sier Kristoffer Robin Haug, De Grønnes første kandidat i Viken.

MDG Viken går til valg på å gjøre det enklere for Vikens 1,2 millioner innbyggere å reise mest mulig utslippsfritt.

– Flere skal få mulighet til å reise mer klimavennlig om Miljøpartiet De Grønne får gjennomslag i valget til høsten. Vi vil jobbe for smarte løsninger som fleksible busser du kan bestille når du trenger det, i til-

legg til en storsatsning på tog og bedre kollektivtilbud i distriktene, sier Haug.

De Grønne vil øke utnyttelsen av veiene og gi kollektivtransporten fortrinns og forkjørsrett. De vil også utvide kollektivtilbudet til å inkludere internettbaserte tilkallingsløsninger som «hent meg-buss» (Flex-busser) og bildele-ordninger, og jobbe for flere pendlerbusser til og fra lokalsamfunn som i dag mangler busstilbud.

– Flere steder i Viken er bilen fortsatt nødvendig for mange. Derfor går vi inn for å gjøre bilparken i Viken utslippsfri så fort som mulig. Vi vil blant annet ha en stortiltet utbygging av ladestasjoner langs fylkesveiene og tilrettelegge for smarte og sikre hjemmeladere for borettslag og boliger, forteller han. ■

Et blomstrende næringsliv

Intervju med Viken MDGs 2. kandidat Hanne Lisa Matt.

Tap av biologisk mangfold og ikke fornybare ressurser er et like stort problem for menneskelig overlevelse som klimendringer. Miljøpartiet De Grønne vil ruste næringslivet i Viken til en

fremtid uten olje. De mener Viken med sine viktige miljøer innen landbruk, industri, teknologi og reiseliv har en unik mulighet til å lede an og skape trygge arbeidsplasser uten å ødelegge klima og miljø.

– Næring og miljø er så tett koblet, men vi ser dessverre fortsatt at beslutningstagerer setter disse opp mot hverandre. Tap av natur er en krise på lik linje med global oppvarming, så vi må drive et næringsliv som tjener mennesker og miljø. Win-win or no deal! sier Matt.

Mange frykter for industrien og jobbene når klima og miljøkrav blir for høye. Likevel er ikke Matt bekymret for næringslivet når det stilles tøffe miljøkrav.

– Mennesker frykter endringer vi ikke helt kan forutse følgene av. Men vi er også oppfinnsomme og tilpassningsdyktige. Vi vet at miljøødeleggelsler vil ramme oss hardt, de koster oss enorme summer allerede i dag. Jeg tror det grønne skiftet kommer til Norge hvis det blir en konkurransefaktor. Næringslivet vil kunne tilpasse seg hvis politike-

re tør å lede an, sier hun bestemt.

MDG har en tydelig plan for fremtidens næringsliv.

– Grønn politikk er i kjernen av vår tids fellesprosjekt – samfunnsutvikling med naturens tålegrense som absolutt ramme. Det er det eneste som er lønnsomt, men vi må sette en prislapp på intakt natur.

Matt mener det må skje gjennom bruk av fornybare råvarer og ressurser og kontinuerlig reduksjon av alle utslipp til luft, vann og jord fra produksjon og distribusjon. MDG vil jobbe for at insentiver og tiltak tilpasses slik at det lønner seg å verne biologisk mangfold og være innovative og delta i det grønne skiftet.

– Samtidig må vi tenke nytt i arbeidslivet. Flere må med, vi blir ikke lykkeligere av mer forbruk, påpeker hun.

MDG vil avskaffe både ufrivillig deltids og ufrivillig heltids og gjennomføre forsøk der lønnsøkning kan tas ut som fritid framfor penger.

– Skal vi lykkes med omstillingen fra fossilt til fornybart, kan vi ikke godta at gode hensyn her slår i hjel livsviktige hensyn et annet sted. Det krever mer av oss politikere enn bare å hoppe på grønne trender. Vi må se ting i sammenheng og stille tøffe krav. ■

NATUR OG SAMFUNN

VIDAR DAGFINN MYHRE
1. kandidat på Nittedal
MDGs valgliste

VISSTE DU AT?
Nittedal består av
76 prosent skog.

ET SKOGBRUK DER NATUREN IKKE TAPER

Skogbruk er en del av det totale kretsløpet, og det må gjenspeiles i driften.

TEKST VIDAR DAGFINN MYHRE

Skogen er hjemmet til et rikt mangfold av planter og dyr som igjen er viktig for menneskenes naturopplevelser. Høsting av bær og sopp har til alle tider vært viktig i husholdningen. Skogen gir oss byggematerialer og råstoffer til en rekke viktige produkter som for eksempel papir og klær (viskose).

Nittedal består av 76 prosent skog, hvorav snaut 80 prosent er skog med høy eller midt-dels drivverdighet (bonitet). Av skogarealet er kun cirka 2 prosent blandingsskog, cirka 2 prosent løvskog og 1,7 prosent skog på myr. Resten er barskog.

Drift av skog i Nittedal skiller seg ikke vesentlig ut fra drift i andre kommuner på Romerike. Driftsform og måte å tenke skogbruk på er tilnærmet universell.

MEST MULIG RASKEST MULIG

Den mangfoldige og artsrike naturskogen er naturens og vår klodes lunger. Her foregår et fantastisk samspill mellom klimagassen CO₂ og oksygen, en prosess alt som lever er helt avhengig av: fotosyntesen. Plantene tar opp CO₂ og frigir oksygen til lufta ved hjelp av sollyset. For mange hundre år siden forsto man å utnytte denne prosessen også i landbruket, blant annet i Sør-Amerika. Man var opptatt av at karbonet skulle bindes i jordsmonnet og dermed skape en fruktbar jord som kunne gi den grøden mennesket hadde behov for.

I dag ivrer vi etter å produsere mest mulig skog på kortest mulig tid. Men vi tar ikke innover oss skyggesidene ved en slik driftsform. Økonomisk sett er det noen som på tjener på det – på kort sikt. I det lange løp er det ingen vinnere. Det hevdes også at dagens driftsform er den eneste som gir økonomisk velstand. Hva med dyrenes og naturens velstand?

EN VIKTIG CO₂-BINDER

En skog som er i biologisk balanse, det vil si at samspill mellom alle arter foregår på naturens premisser, vil være lungene i vårt lille univers. En slik skog har evnen til å binde og over tid lagre store mengder CO₂ og andre klimagasser. Det er verdt å merke seg at skogbunnen binder opptil fem ganger så mye CO₂ som trærne. Dette ved hjelp av et fascinerende samspill mellom forskjellige mikrober, sopper og planter. Vi kaller det en synergieffekt. Dessuten bindes det mengder med nitrogen som er viktig for plantenes vekst. Ved moderne drift, hvor større flater blottlegges helt, vil det på kort tid frigjøres mengder med CO₂ og nitrogen – stikk i strid med intensjonene. Vi snakker om hvor mye CO₂ som kan bindes i treet i dets levetid, og at ved raskere sirkulering mellom planting og hogst, så vil denne bindingen gå i pluss, altså binde mer enn den frigjør av klimagasser. Dette blir på mange måter feil fordi helhetsbildet ikke er med i en slik fremstilling.

GAMMEL OG GOD: Naturopplevelsen skal ikke undervurderes og må tas hensyn til når man drifter skogen.

FOTO: BRITT KNUTSDATTER ARNHØY

Her er noen punkter som i stor grad påvirker evnen til lagring og opptak av klimagasser:

- Stort arts mangfold i skogen
- Naturskog, gammelskog
- Samspill mellom planter, sopper, mikrober og dyr
- Når hogges skogen; årstid og alder på skog
- Monokultur, planteskog
- Soppskader på tømmeret
- Genetisk mangfold og eventuelt fravær av dette
- Store skader på jordbunn
- Blottlegging av jordbunn ved flatehogst.
- Markberedning og gjødsling
- Drenering av skog og myr
- Skader på tømmeret etter hogstmaskiner
- Hva brukes tømmeret til
- Levetid og holdbarhet på trevirke som tas ut

Tar man med alle innsatsfaktorene, er det vanskelig å forstå hvordan størst mulig effektivitet på kortest mulig tid kan være det som er bærekraftig. Noen tjener på at na-

turen er taperen. Taper naturen, taper også menneskene. Vi har alle i fellesskap et ansvar for å ta mer hensyn til naturens prinsipper.

ANDRE DRIFTSMÅTER

Det finnes andre metoder å drive skogen på som i større grad tar hensyn til det biologiske mangfoldet. Disse driftsformene kan ha en høyere kostnad, men kostnadene for skader på natur og frigjøring av CO₂ er i langt større grad bakt inn i regnestykket. Bruk av arbeidskraft kan også være høyere. I en tid hvor vi snakker om å skape grønne arbeidsplasser, er jo skogen absolutt en bidragsyter. I de senere årene har behovet for tømmer med spesielle kvaliteter økt sterkt, og det er vanskelig å dekke opp. Denne kvaliteten brukes ved restaurering og der en tenker bygg og konstruksjoner med levetid på flere hundre år. Dessuten er prisen til skogeier langt høyere. Denne type tømmer finnes ikke i planteskog, men i mer naturlig artsrik skog. Tømmeret må også hogges og tas ut på en langt mer skånsom måte enn i dag.

Naturopplevelsen må også tas i betraktning. Den påvirkes i stor grad av skogsdrift. Vi har vel alle sett og følt forskjellen på å vandre i en naturskog i motsetning til en granåker (plantasjeskog). I et helseperspektiv er dette et viktig moment, men det tas aldri med i det økonomiske bildet.

NOEN REFLEKSJONER

Når et produkt skal være billigst mulig, må det i andre enden være noen eller noe som betaler den prisen vi ikke betaler. Synes vi det er greit?

Vi er alle med i denne prosessen og kan ikke bare skynde på bøndene eller skogeierne som skal kunne leve av yrket sitt.

Vi i Nittedal MIDG vil i fellesskap med bønder og skogeiere finne fram til felles løsninger som er drivverdige og som i større grad enn i dag tar hensyn til det mangfold av arter som også har livets rett.

Vi er alle en del av et samspill hvor naturen er vår veiviser. ■

KLIMA, MILJØVERN OG ENERGI

«Når kommunen ikke klarer å være konkret, kan en ikke forvente at næringslivet og den grønne næringen skal være det.»

SKRIFTEN PÅ VEGGEN: For å bedre klima og miljø, må kommunen gå fra ord til handling.

FOTO: BJØRN NYHEIM

MDG vil

Nittedal MDG har mange konkrete og forpliktende punkter innen miljøvern i programmet for valget 2019, blant annet:

- Kommunen må innen 2020 utarbeide en forpliktende plan for å bli klimanøytral, planen må også gjøres gjeldende for pågående byggeprosjekter.
- Landbruket i Nittedal er viktig og skal videreutvikles i en bærekraftig retning.
- Nittedal kommune skal legge til rette for bruk av utslippsfrie kjøretøy, blant annet ved å kreve (som reguleringsmyndighet) at det blir bygget lade- og fyllstasjoner ved knutepunkter, kjøpesentre osv., inkludert ved egen bygningsmasse.
- Nittedal MDG ønsker ikke flytting, omlegging eller utvidelse av riksvei 4, men at veitrafikken reduseres gjennom fortrinnsvis å bygge ut effektive, skinnegående samferdselsløsninger til både Oslo og Nedre Romerike. En begrenset veitvidelse må bare finne sted om det gjelder kollektivfelt og om det vil gi reelt raskere fremkommelighet for kollektivtrafikken når hele transportstrekningen Nittedal-Oslo ses under ett. Les mer i programmet vårt side 15-19.

HVOR GRØNNE ER VI EGENTLIG?

Det mangler ikke på fyndord for grønne verdier i kommunen. Men miljøet trenger mer enn ord.

TEKST BJØRN NYHEIM

Hver gang jeg går bortom postkassen vår blir jeg i godt humør. På veggen over postkassen har noen hengt opp en fargerik tegning. På den står det «Grønnere MILJØ». Jeg vet ikke hvem som har laget tegningen eller hvorfor, men jeg innbiller meg at «Miljøheltene LLM» er noen unger i nabolaget. Tegningen får meg alltid til å tenke litt på miljøvern i Den grønne bygda, som mange liker å kalle Nittedal. Men hvor grønne er vi egentlig? Jeg bestemte meg for å lete på kommunens hjemmeside for å finne ut hva den gjør for å fremme miljøvern og ta vare på de naturlige verdiene vi forvalter.

Det mangler ikke på fyndord i kommuneplanen, i de forskjellige temaplanene eller i handlings- og økonomiplanen, men det er veldig få spesifikke målsetninger og konkrete handlinger for å ta vare på miljøet. Det er jo merkelig, siden «Rent miljø» er ett av kommunens fem strategiske styringsmål for hvordan det skal være her i bygda.

INGEN PLAN

Jeg var derfor spent da jeg åpnet oversikten over temaplaner for miljø- og samfunnsutvikling. Der var det tre planer: en næringsplan, en trafikksikkerhetsplan og kommunedelplan landbruk. Men det var ingen temaplan for miljøet!

I næringsplanens del om «Den grønne næringen» er det et hovedpunkt om «Rent miljø». Dessverre beskriver ingen av satsningsområdene i dette punktet konkrete og forpliktende tiltak for å ta vare på miljøet, verken på kort eller lang sikt. Det er lagt

større vekt på hvordan næringsvirksomheten skal bruke (enkelte hevder forbruke er en riktigere formulering) naturressursene.

LITE KONKRET

Heller ikke landbruksplanen er spesielt konkret når det kommer til miljøverntiltak. I planen beskrives mange utfordringer og negative tendenser, men de fleste tiltakene har svært vage formuleringer som «å stimulere til», «øke kompetansen om» eller «bidra til» – uten at det beskrives hvordan dette faktisk skal gjøres eller at konkret mål beskrives. Heldigvis er planen under revisjon, og den bør bli langt mer konkret og forpliktende.

For når kommunen ikke klarer å være konkret, verken som plan- og reguleringsmyndighet eller som forurensningsmyndighet, kan en ikke forvente at næringslivet og den grønne næringen skal være det. Da er det heller nyttig å se hva kommunen pålegger eller legger til rette for innenfor private husholdninger. For det er jo oss, vi som bor i Nittedal!

PASSIVT OG UFORPLIKTENDE

Det lot seg ikke gjøre å finne «Kommunedelplan for klima og energi», men forslaget til revidert plan for perioden 2018–2030 var publisert. På ny ble jeg skuffet. Utfordringene – som egentlig er alvorlige problemer – beskrives tydelig, konsekvensene likeså. Men nok en gang blir handlingene som skal redusere eller bidra til å løse dem passive, vage og uforpliktende. Her er ett eksempel (med min kursivering):

Delmål: Kommunen skal arbeide for økt bruk av fornybar energi framfor fossil energi.

Handlinger:

- Kommunen skal gi veiledning til bønder

for etablering av bioenergitiltak basert på landbrukets ressurser

- Kommunen skal informere innbyggerne om fordelene med oppvarming basert på fornybar energi som er lokalt produsert
- Kommunen skal vurdere støtte til solenergianlegg på store driftsbygninger i landbruket

Er virkelig veiledning og informasjon den eneste måten Nittedal kommune planlegger å arbeide for økt bruk av fornybar energi? Hvorfor må den fornybare energien være lokalt produsert? Og hvorfor skal det (bare) vurderes å gi støtte til store driftsbygninger i landbruket? Hvorfor ikke til næringsbygg og private boliger og garasjer – hvis det bidrar til å nå målsetningene?

Delplanen sier at «Den største andelen av energiforbruk i Nittedal er elektrisitet. Totalforbruket av elektrisitet i Nittedal var i 2012 på 322 GWh. Husholdningene er den største brukergruppen med en andel på 52 %.» I 2012 gikk altså over halvparten av strømforbruket i Nittedal til private husholdninger. Kan dette reduseres? Åpenbart, men kommunedelplanen sier lite om hva som da må gjøres.

HVA MED TILSKUDDSDORDNINGER?

Planen har en del tanker – og noen forslag til konkrete krav – for den videre utbyggingen av Nittedal sentrum og andre fremtidige kommunale byggeprosjekter, samt om hva kommunen ønsker å gjøre i egen drift, men forsvinnende lite om hva kommunen vil stimulere de rundt 8000 eksisterende husholdningene i bygda til å gjøre. Hva med tilskuddsordninger for energieffektivisering (f.eks. etterisolering og temperaturstyring), montering av solcelleanlegg, jordvarme el-

ler varmegjenvinning, eller store tanker som etablering av ett eller flere sentralvarmeanlegg (basert på biomasse fra Nittedals skoger)? Flere kommuner har tilskuddsordninger som stimulerer utskifting av gamle ved- og koksovner med moderne, energieffektive og langt mer rentbrennende ovner. Slike tiltak er både energiøkonomiserende og reduserer forurensning. Men de finnes ikke i Nittedal. Det er ikke måte på hva vi kan bruke penger på til sentrumsutvikling, offentlige bygg, idrettsanlegg og tilskudd til foreningsliv, frivillighet, kultur og idrett. Men tydeligvis ikke til miljøtiltak.

OPPFØLGING AV KLIMA OG MILJØ

Det er forunderlig at Nittedal, Den grønne bygda, ikke har et mer offensivt og forpliktende forhold til hvordan et av kommunens fem strategiske styringsmål skal nås. Det er i hvert fall mye som tyder på at dagens varaordfører Inge Solli (V) smurte usedvanlig tjukt på da han på vegne av Nittedal signerte «Osloregionens ordførererklering om klima og miljø» og uttalte at: – Å undertegne en egenerklæring er det samme som å si svart på hvitt at «klima og miljø er veldig viktig for oss». I denne egenerklæringen forplikter han Nittedal kommune «til å bidra til å nå lokale, regionale, nasjonale og internasjonale klimamål» og til å «følge opp på miljø og klima inkluderes i plan- og styringssystem». Men hva er de lokale klimamålene og hvordan skal de nås, varaordfører Solli? Og hvor har dette blitt fulgt opp i kommunens plan- og styringssystem?

Heldigvis er det mulig å gi miljøet, naturen og alle de fantastiske verdiene der en stemme ved neste lokalvalg. ■

DYREVERN

«Vi skal heie på dem som lar høneflokken beholde hanefar.»

DYREBART

Alle dyr skal få leve gode liv. Nittedal kommune må utarbeide en dyrevelferdsplan og bevilge frivillighetsmidler.

TEKST ANNE HILDE RØSVIK

Svært mange mennesker har dyr og er glade i dyr. Likevel er det dessverre en del som ikke behandler dyr bra. I tillegg mangler et offentlig system til å ta hånd om dyr ved kriser og sykdom. I dag overtar dyrevernorganisasjoner mishandlede dyr fra Mattilsynet, de mottar dumpede dyr og dyr fra politiet, Nav, rusetaten og hjemmesykepleien. Dyrevernorganisasjonene får også hjelpetrengende ville dyr som på grunn av menneskelige inngrep som nedbygging, avskoging og veitrafikk blir skadet eller mister leveområder og tilgang på mat. Dyrene trenger ofte veterinærhjelp, pelsstell, klo-klipp, vaksiner, chip og sosial tilvenning. Utgiftene til før, pellets, veterinær, utstyr og lokaler er store. Problemerkene er menneskeskapte, og politikkerne og kommunen må ta ansvar.

Nittedal kommune har ingen dyrevelferdsplan. Vi i MDG mener kommunen både må utarbeide en god dyrevelferdsplan og bevilge frivillighetsmidler, slik flere andre kommuner gjør. Dyrene har kun frivilligheten å lene seg på, for eksempel «Katter i nød» her i Nittedal. Kommunen kan gjøre andre tiltak, slik som:

- Ha gode nettsider om dyrehold og dyrevvern, blant annet med informasjon om hvilke krav lovverket stiller til dyrehold og om når du bør ringe mattilsynet, brannvesen, politi, viltnemda eller veterinærkvart.
- Oppfordre hunde- og katteeiere til å ID-merke dyrene sine.
- Stimulere til kastrering/sterilisering av katter.
- Utstyre dyreklinikker, lokalt mattilsyn og politi med ID-chipleser for katt og hund.
- Takke nei til sirkus med dyr.

DYR HAR VERDI I SEG SELV

Dessverre får bønder stadig dårligere betalt for kjøtt, melk, ull og egg, og myndighetene

prioriterer store bruk. Forbrukere har hatt liten kunnskap og innsikt i hvordan støtte dem som har det beste dyreholdet. Resultatet på landsbasis er at flertallet av dyr i norsk landbruk får liten eller ingen mulighet til å leve naturlige liv. Dyrers egenverdi respekteres også i liten grad. Haneekyllinger kvernes levende ett døgn gamle, små geitekillinger drepes fordi de ikke kan produsere melk, millioner av dyr vokser opp på betong uten tilgang til utemiljø, griser får liggesår, biter hverandre i halen og får infeksjoner. Vi i Miljøpartiet De Grønne Nittedal ønsker å bidra til å skape et bedre samfunn for dyrene ved å jobbe for dyrevelferd lokalt, samt ved å legge press på nasjonale myndigheter i saker knyttet til dyrevelferd.

KUNNSKAP OG SIGNALER

I Nittedal har vi et levende landbruk med dyrehold. Noen bønder i Nittedal og nabokommuner har et langt bedre dyrehold enn det som er gjennomsnittet i landet. MDG ønsker å fremme lokale, kortreiste varer med god dyrevelferd der dyrene har tilgang til naturlig utemiljø og kreve at dette prioriteres i kommunens innkjøp.

Landbrukskontoret kan formidle kunnskap om hvordan innrette driftens slik at ku og kalv får gå sammen, at eventuelt grisehold kan driftes ute på friland, om hvordan starte med høner og haner i hagen. Vi kan signalisere til bygdas innbyggere at «Ja, Nittedal er ei grønn bygd, så her kan du ikke klage på hanegal og andre dyrelyder.» Vi skal heie på dem som lar høneflokken beholde hanefar, som ruger ut høner hjemme i rugemaskin eller lar hønene gjøre det på egenhånd. Da unngår vi at folk kjøper egg fra kommersiell drift der praksisen er at alle en dag gamle haneekyllinger kvernes eller gasses. Noen jegere og jaktlag praktiserer strengere regler enn andre med tanke på dyrevelferd. Disse skal vi lære av og sørge for at slik praksis blir gjennomført i alle

KATTEKOS: Dyr og mennesker har glede av hverandre

FOTO: CECILIE ROLSETH

jaktlag i kommunen. Forbrukerkunnskap, gårdsturisme, åpen gård og gårdsutvalg kan bedre dyrevelferden.

- Landbrukskontoret må ha elektroniske systemer koblet til Mattilsynet, slik at produksjonstilskudd trekkes dersom dyrevelferden er dårlig.
- Vi må sikre et godt bemannet landbrukskontor, med god kompetanse slik at de kan veilede bønder i dyrevelferd og dyrs behov.
- Vi vil jobbe med informasjonskampanjer til kommunens innbyggere, slik at de kan handle mer dyrevennlig.
- Ville dyr skal ikke holdes i fangenskap, og vi vil ikke at kommunen godkjenner oppstart eller dispensasjoner for dette.

- Jakt skal foregå så skånsomt som mulig. Man skal aldri jage eller stresse ville dyr og aldri skyte mor eller barn og la en av dem gå alene igjen. Ettersøkshund må alltid være tilgjengelig, og det må føres god kontroll, inkludert promillekontroller.
- Vi vil respektere ville dyrs leveområder i planer og byggeprosjekter og ikke utføre inngrep som gjør at dyr mister livsgrunnlag, som mattilgang, vandreruter, faste hekkeplasser og yngleplasser.
- Vi vil sørge for at ville dyr som har leveområde langs elva sikres lengre korridorer som er frie for menneskelige inngrep og forstyrrende aktivitet. ■

PLUKK OPP: Plast på avveie skader hele næringskjeden. FOTO: CECILIE ROLSETH

Kamp mot plast

Mikroplast i drikkevannet? Mer plast enn fisk i havet? Det kan vi forhindre sammen!

TEKST ANNE HILDE RØSVIK

En rapport fra World Economic Forum anslår at det havner åtte millioner tonn plast i havet hvert år. Når mikroplast fra dekk på bilene som trafikkerer riksvei 4 forsvinner med regnvann ut i elva, når søppel kastes i elva ved Mosenteret, når folk kaster sneiper på bakken, når q-tips klarer å lure seg gjennom renseanlegget – da

havner alt i vassdragene våre og til slutt i havet. Vi i MDG vil ikke ha mikroplast i drikkevann eller mer plast i havet enn fisk i 2050, som det ligger an til nå. Partiet har blant annet vedtatt:

- Slutte med engangsartikler av miljøskadelig plast innen 2020.
- Fase ut bruk av miljøskadelig plast innen 2024.
- Øke innsatsen med å ta opp flytende avfall fra sjøen.

- Fase ut bruk av miljøskadelige gummi-granulater på idrettsanlegg innen 2020.
- Øke støtten til frivillige aktører som vil gjøre en innsats for opprydding av marint søppel.
- Utvide ordningen med «Fishing for litter» til minst én havn i hvert fylke og gjøre ordningen til en belønningsordning der fiskere og dykkere kan få betalt for innlevert avfall.

SKOLE

BIBLIOTEK TIL ALLE ELEVER

Grunnskoleelevene i Nittedal trenger bedre tilgang til bibliotek.

TEKST KRISTIN SKINSTAD VAN DER KOOLJ

Ifølge opplæringsloven har alle elever i grunnskolen krav på skolebibliotek eller tilgang til andre bibliotek som kan brukes aktivt i undervisningen. Kvaliteten på de tilbudene som finnes varierer, det stor forskjell på skolenes tilbud. Kvaliteten på opplæringstilbudet avhenger av bostedsadresse og varierer innad i kommunen. Li skole har hatt månedlige besøk av fylkesbibliotekets buss de siste fire årene, men ordningen opphører sommeren 2019. Et mål med fylkesbibliotekets fireårige tilbud til Li skole er å inspirere til å satse på utvikling av skolebibliotekstjenester på skolen. Tilbudet skal ikke være en sovepute. Å bruke bibliotek som læringsarena er skolens ansvar. Når skolene ikke har nødvendig kompetanse, kan folkebibliotekarene være verdifulle samarbeidspartnere.

Der skolene ikke selv kan tilby bibliotekstjenester til elevene, skal altså denne tjenesten dekkes av folkebiblioteket. Det har ikke biblioteket ressurser til per i dag.

I Nittedal har vi bygget et fantastisk folkebibliotek. Nå må vi prioritere bibliotekstjenestene, slik at vi kan hente ut potensialet som ligger i Flammen bibliotek.

ALT Å VINNE

Forskning både i Norge og internasjonalt viser at barn og unge som leser mye vet mer, forstår mer, tenker og reflekterer mer og presterer bedre på nasjonale prøver enn barn og unge som leser lite eller ingen ting. Forskning viser også at leseferdigheter henger sammen med prestasjoner i matematikk og engelsk, forventning om mestring, sosial kompetanse og arbeidsinnsats og motivasjon. Lesing av skjønnlitteratur gir økt ordforråd og bedre skriveferdigheter, for alle elever uavhengig av morsmål. Lesing av skjønnlitteratur er en kilde til utvikling av empati og god psykisk helse, og ikke minst til gode opplevelser og utvidet horisont. I tillegg har norske PISA-data vist at omfattende frivillig lesing trumfer foreldres utdanningsbakgrunn, som faktor som påvirker læringsutbytte. Barn og unge som leser mye gjør det bedre på skolen

enn barn og unge som leser lite, uavhengig av foreldrenes utdanningsbakgrunn. Lystlesing påvirker utvikling av kunnskaper og tenkning i ungdomsårene mer enn foreldrenes utdanningsbakgrunn. Å velge å lese er avhengig av tilgang til litteratur som er meningsfylt og som interesserer den enkelte. Her har vi en nøkkel til utjevning av sosiale forskjeller – tilgang til litteratur kan skolen gjøre noe med. Å sørge for at alle elever får tilgang til litteratur er et tiltak for sosial utjevning.

UUNNVÆRLIG KUNNSKAPSKILDE

Folkebiblioteket når mange barn og unge. Skolene når alle. Derfor er skolebibliotek av god kvalitet viktig. Forskning viser at skoler med gode skolebibliotek, som brukes aktivt i undervisningen, har elever som leser mer og får bedre resultater. Slike skoler har også fått sterk reduksjon i bruk av spesialundervisning.

Når den nye læreplanen innføres fra høsten 2020, vil læring i skolen i sterkere grad skje gjennom utforskende arbeidsmåter og læring på tvers av fag. Utvikling av digitale

ferdigheter og kritisk tenkning skal styrkes. Elevene skal lære å søke svar på spørsmål som de selv har stilt. Da blir biblioteket og bibliotekarenes kompetanse uunnværlig for skolen. Skoler som ikke tilbyr elevene sine tilgang til bibliotek som læringsarena oppfyller ikke lovkravet og arbeider ikke forskningsbasert.

RETTFERDIG OG BÆREKRAFTIG

På bakgrunn av lovkrav og forskningsbasert kunnskap kan ikke Nittedal la være å satse på utvikling av bibliotekstjenester for kommunens grunnskoleelever. Det er god bruk av kommunens ressurser å se innsats på utdanningsfeltet, kulturfeltet og sosialfeltet i sammenheng. Likeverdig opplæringstilbud for alle skolens elever er et overordnet kommunalt ansvar. MDG er opptatt at utdanning skal bidra til å utvikle selvstendige mennesker, som kan fortsette å lære og engasjere seg i samfunnet. MDG er opptatt av sterke offentlige utdanningsstilbud. Å satse på kunnskapsutvikling for alle ved å ta i bruk lokalsamfunnets ressurser er rettferdig og bærekraftig kommunepolitikk. ■

JA TIL SKOLEHAGER!

Skolehager er et skattkammer for læring som alle elever bør få tilgang til.

TEKST MARIT HOFF

En skolehage er en liten hage som brukes og driftes av skolen. I denne hagen har elevene mulighet til å lære ved å gjøre. De kan dyrke grønnsaker, høste frukt og kultivere jorda. Skolehagen er en pedagogisk ressurs for økologisk, sosial og levende læring, og kan være en verdifull møteplass og pusterom i en tett og travelt skolehverdag.

Den er dessuten en fin arena for å lære om godt kosthold og å være i fysisk aktivitet. Begge faktorer bidrar positivt til folkehelsen. Både Folkehelseinstituttet og Helsedirektoratet slår fast at overvekt og inaktivitet er et problem hos en betydelig del barn og ungdom.

GLEDE OG SUNN MAT

Skolehager legger til rette for opplevelser som barna tar med seg gjennom livet. Det å se et frø og følge planten mens den vokser og blir til mat, er en revolusjonerende oppdagelse for mange barn. Ved å jobbe med både kompost og dyrking blir barna våre kjent med naturens sykkluser. Skolehagen kan lære elevene konkret om kretsløp, resirkulering og om å ta vare på matjord gjennom kompostering, som også er et klimatiltak. Gleder over fysisk aktivitet, utforskning og

MATNYTTIG: Barn lærer godt ved å gjøre.

FOTO: COLOURBOX

eksperimentering i naturen, sammen med kunnskap om hvordan man tilbereder sunn mat, er viktig læring. Skolehagene kan også:

- Gi elevene kunnskap om hvordan naturen gir oss grønnsaker, frukt og bær.
- Utvikle elevenes evne til å føle ansvar, respekt og forståelse for samspillet mellom insekter og planteliv i naturen.
- Bidra til økte basiskunnskaper om matens opprinnelse og om videreføring av dyrking, en del av kulturarven vår.

KUNNSKAPSLØFT OG BÆREKRAFT

Å lære ved å gjøre er en av de beste pedagogiske metodene vi har. De nye læreplanene skal ifølge kunnskaps- og integreringsminister Jan Tore Sanner legge opp til at elevene i større grad skal forstå og kunne bruke kunnskapen fra fagene i ulike situasjoner og at naturfag skal bli mer utforskende og praktisk fag. Kroppsøvingfaget blir mer rettet mot aktivitetsglede og helse. Mat og helse skal også bli mer praktisk

orientert. Kunnskapsløftet spesifiserte at opplæringen skal bidra til fremtidig velferd, verdiskaping og en bærekraftig utvikling. Aktiv bruk av skolehagen kan derfor knyttes tett opp mot pensum og kunnskapsmål innen blant annet fysisk aktivitet, samfunnsfag, mat og helse, matematikk og naturfag, samt FN's bærekraftsmål. Bruk og observasjon av naturen tilrettelegger for nysgjerrighet og trigger interesse for vitenskap og forskning. ■

MDG vil

- Alle grunnskoler og ungdomsskoler i Nittedal skal få tilbud om å benytte seg av en skolehage.
- Finansiere etterutdanning av lærere og førskolelærere i økologisk dyrking og pedagogisk bruk av en økologisk drevet skolehage.
- I områdeplaner og ved bygging av nye skoler skal det settes av egnede områder i forbindelse med skolene til skolehager.

KOLLEKTIVTRANSPORT

Lavere transportutslipp krever at vi reiser mindre og i alle fall annerledes.

MARIT HOFF
Leder og listekandidat i
Nittedal MDG

KOLLEKTIV- FRISTELSER

For å redusere både klimautslipp og køer må folk fristes til å fraktes med tog og buss. Da må vi tilrettelegge så det blir lønnsomt og lett å velge kollektivtransport.

TEKST MARIT HOFF

I vår kommune *reiser vi*. Med tog og buss, men fremfor alt med bil. Reisene vi foretar er i stor grad til jobben i rushtiden, ofte til Oslo, men vi reiser til andre tider og andre aktiviteter også. Utenom rushtiden har tog og buss færre avganger, og da bruker vi bilen i enda større grad. Nittedal er dessuten en gjennomfartskommune for de som bor nord for oss og jobber i Oslo, Lillestrøm og Lørenskog. Det er ganske mange biler (og busser) som kjører hele dalen igjennom i rushtiden, noe som merkes aller mest av innbyggerne i sør. Tenk om flere fra Hadeland kunne tilbys innfartsparkering på kommunegrensen, nær tog og buss.

KØER I RUSHET

Reisebehovet i Nittedal styres av flere faktorer, men inneklemt mellom Nordmarka og Romeriksåsen har vi som befolkning ryggen vendt mot Hadeland, mens våre anleggsteder som regel er i retning hovedstaden eller Romerike, som vi er en del av i mange sammenhenger: Sykehuset er i Lørenskog og kinotilbudet og kjøpesenter i Oslo. I Lillestrøm ligger politi, passkontor og bowling.

Morgen og ettermiddag skapes det kø, hvor også bussen står fast der det ikke er kollektivfiler, slik at ropet etter større og flere veier stadig blir høyere. I lange, smale Nittedal er det trangt om du ikke skal ødelegge matjord eller elvenatur. Mange av oss synes gravemaskinene for lengst har glefset i seg for mye av begge deler og at veiene er brede nok.

VI TRENGER TILRETTELEGGING

Samtidig vet vi at mulighetene for et grønt skifte på transportfronten avhenger av at vi i større grad lar bilen stå for å bruke buss

MDG vil

- foreslå en utredning av hvordan transporttilbudene i Nittedal møter eksisterende og potensielle passasjerers behov. Ruter og Vy må gjøres oppmerksom på behov for nødvendige endringer.
- sikre at hakadalsbefolkningen får et busstilbud med frekvens to ganger per time utenom rushtiden, dalen rundt! For eksempel kan det prøves med en (mini-)ringbuss som går begge veier, på begge sider av dalen og korresponderer med bussen sørfra ved Åneby. Den ville hjelpe også hakaddøler til stasjonen.
- at buss og tog må sikres god fremkommelighet, hyppige avganger og rimelige priser
- ha flere strekninger med kollektivfelt og bedre/flere sykkelveier, men ikke øke veikapasiteten utover dette.
- at endeholdeplassen for buss til Lørenskog flyttes til Nittedal stasjon, også en fordel for folk sør i bygda som ønsker seg raskt og effektivt til Nittedal stasjon.

eller tog eller sykkel og gange i stedet. Det er slett ikke nok at noen biler er elektriske, de bruker også veiene og skaper kø.

Ny teknologi kan dessuten ikke hjelpe oss ut av alle dilemma når vi må få ned skadelige utslipp og redusere konsekvensene av klimakrisen. Lavere transportutslipp krever at vi reiser mindre og i alle fall anner-

ledes. Det offentlige del av ansvaret handler om tilrettelegging – på en måte som gjør det mer fristende å velge bort bilen i flere situasjoner enn i dag.

HAKADAL - ET KAPITTEL FOR SEG

Mye av bebyggelsen i denne langstrakte kommunen vår klorer seg fast langs dalssidene, særlig i Hakadal nord for Åneby. Derfor deler bussrute 390 seg i en østlig og en vestlig linje oppover fra Åneby. Den østlige går langs Gamleveien, også kalt «solsiden» og ender på Hellerudhaugen/Tøyenhaugen. De som *ikke* bor på solsidene har til gjengjeld glede av Gjøvikbanen, samt den vestlige busslinjen som passerer Hakadal (tog-)stasjon, for å ende på Kongskog/Elnes. Endeholdeplassene Hellerudhaugen og Kongskog har ingen forbindelse, bussruta i Hakadal likner en gaffel med to tinner. I praksis har et økende antall husstander både langs Gamleveien og riksvei 4 ingen enkle valg om vi trenger å ta toget til byen og ikke kjører bil. Bussen langs Gamleveien tar oss verken til Hakadal stasjon

eller til sambygdingene som bor i stasjonsområdet og på Elnes.

UPÅLITELIG BUSSTILBUD

Begge endestasjonene frekventeres dessuten kun på timebasis utenom rushtiden, altså alle formiddager, kvelder og helger. Undertegnede kan bekrefte at ventetiden på Carl Bernes plass kan bli lang om du ikke rekker den planlagte bussen hjem.

Utfordringene i Hakadal slutter ikke med dette. Varingen har i årevis formidlet historier om bussene og deres problemer med vinterveiene. Bussene kjører ikke om det er glatt, eller de kjører i grøfta om de prøver.

Befolkningen i Hakadal er blitt større, vi bor på flere nye områder og det er både boligfelt under bygging og planlegging. Det endrer transportbehovene. Når det på de fleste avganger i løpet av dagen likevel er stusselig med passasjerer fra og til endeholdeplassene i Hakadal, kan dette forklares med dårlig tilrettelegging som medfører at innbyggerne velger bil for ofte. ■

«Boligbyggingen i Nittedal bør begrenses. Vi går imot utbygging på jordene mellom Nitelva og riksvei 4 ved rådhuset.»

UTBYGGING

TØFT MED TOG: Miljøpartiet De Grønne i Nittedal kjemper for bedre kollektivløsninger for innbyggerne. Her er toget ved Varingskollen stasjon. FOTO: BRITT KNUTSDATTER ARNHØY

Gjøvikbanen – en akterutseilt ressurs

Vi heier på Gjøvikbanen som ny korridor for Bergensbanen. Det vil bety mye for samfunnslivet i hele regionen.

Gjøvikbanen passerer gjennom cirka halvparten av det befolkede Nittedal. Fra Grefsen kommer toget gjennom Nordmarka til Nittedal stasjon for så, av og til, å stoppe på Åneby, Varingskollen og Hakadal stasjon. Om lag hvert tredje tog gjennom vårt område stopper ikke andre steder i bygda enn på Nittedal stasjon på sin vei til og fra Gjøvik. De andre har utgangspunkt på Jaren eller Hakadal og fungerer som lokaltog. Kapasiteten på togene er altfor liten i rushtiden. Til andre tider av døgnet og i helgen er avgangene såpass uregelmessige at de ofte ikke møter den enkeltes behov,

noe som øker avhengigheten til bus-sen som alternativ til bil. Kapasiteten må altså økes, og til det trenger banen dobbeltspor.

I flere år har det vært planlagt og utredet alternativer for ny korridor for Bergensbanen på strekningen Oslo – Hønefoss. Et av alternativene (nordre) går gjennom Nittedal, Lunner, nesten til Roa, så tunnel under nordre Nordmarka mot Hønefoss. Vi heier på den, det ville gi Gjøvikbanen et nytt liv pluss nødvendig kapasitet og ha stor betydning for samfunnslivet i hele regionen, selv om eneste stopp hos oss skulle bli Nittedal stasjon. ■

GRENSER FOR VEKST

Hvis dagens politikk fortsetter, vil fremtidige generasjoner miste muligheten til å leve med en grønn og frodig dalbunn og et rikt elvelandskap.

TEKST VIDAR DAGFINN MYHRE

Mange momenter spiller inn for å oppnå et godt samfunn å bo og leve i. Hva som menes med «godt» i denne sammenheng, er i stor grad subjektivt. Noen liker natur og landlige omgivelser med naturnære kvaliteter. Andre igjen liker det urbane med et yrende folkeliv og mange fasiliteter. Vi kommer ikke utenom at disse to ytterpunktene strider mot hverandre. I det ene tilfellet er naturen og det biologiske mangfoldet den bærende verdien. I det andre vil menneskeskapte verdier være det essensielle. Her er det ikke plass for naturens mangfold.

IKKE PÅ BEKOSTNING AV

Mellom disse ytterpunktene beveger nittedalssamfunnet seg. Som for så mange andre kommuner er målsettingen i Nittedal å øke i innbyggertallet med en viss prosent hvert år. Over tid vil dermed natur og mangfold måtte vike for tanken om at flere mennesker er selve ryggraden i en kommunes økonomi – enten vi vil det eller ei. Hva sitter vi igjen med da? Med et landbruk som er nedbygd og en natur som ikke lenger er livskraftig fordi vi har overtatt dyr og fuglers leveområder. Med et minne om noe som en del av oss verdsatte høyt og som når alt kommer til alt er livsnerven i et hvert samfunn. Er det dit vi virkelig vil? Er alt vi foretar oss bygget på vekst og evig materialisme?

Respekten for naturen og dens verdier for oss mennesker ligger til grunn for Miljøpartiet De Grønnes politikk og verdisyn. Valgene vi tar må aldri gå på akkord med en levende natur i biologisk balanse. Vi må se etter levemåter og løsninger som setter oss i stand til å leve med og ikke på bekostning av naturen.

EN PORSJON REALISME

I forbindelse med utbygging er vi nødt til å stille oss en del grunnleggende spørsmål. Er målet å øke i antall innbyggere? Hva slags konsekvenser vil det få, og hva vil det gå på bekostning av? Blir et samfunn bedre fordi vi bor tettere og blir mange? Hva med mat-

sikkerhet til en stadig økende befolkning i verden? Hva med trangen til å oppleve annet enn asfalt, glass og betong?

Vi må tenke over hva slags samfunn vi vil leve i.

Vi i Nittedal MDG tar vi innover oss at boliger og annen infrastruktur ikke må gå på bekostning av matjord og bondens livsgrunnlag samt tap av naturmangfoldet. Vi har et ansvar langt utover lokalsamfunnet vårt.

Det ansvaret tar vi ved å innse at vi ikke uhemmet kan bygge ned områder fordi vårt mål er å bli flere. Vi må være så realistiske at vi setter noen grenser som over tid vil være en absolutte. Norge har svært lav befolkningsvekst, så hvorfor denne trangen til befolkningsvekst i kommunen?

EN MOTSTEMME

Befolkningen i landet trekker i stadig større grad mot storbyene, og Nittedal tar del i denne utviklingen gjennom de siste års massive utbygging. Men utviklingen fører til fraflytting fra mer grisgrendte strøk. Vår iver etter å få flere innbyggere går dermed på bekostning av lokalsamfunnene i andre områder av landet. Dette er et tankekors, spesielt når en ser hvordan vi i praksis verdsetter natur og matjord, vårt livsgrunnlag. Mange av oss innbyggere setter pris på nærhet til naturen og en grønn og frodig dalbunn med et rikt og mangfoldig elvelandskap. Fortsetter dagens politikk, vil framtidige generasjoner kun få muligheten til å oppleve dette gjennom gamle fotografier. Miljøpartiet De Grønne er ganske alene om å være motstemmen til dagens rådende tanke om utbygging og befolkningsvekst som grunnlaget for kommunens økonomi. Den hittil ukontrollerte veksten har ført til skyhøy gjeld som igjen går utover det grunnleggende tilbudet innen helse og skole.

MDG mener at kommunens utbyggingsvekst må begrenses. Den må tilpasses kommunes økonomiske forutsetninger og kvalitetsnivå på helse, omsorg og skole. ■

«Det er stas med gjester og å lage noe ekstra for familien!»

MATGLAD: Vidar Dagfinn Myhre liker å lage mat. Yvonne Roualet Thoresen og resten av MDG-gjengen nyter godt av det. FOTO: ERIC ROUALET

Lykke avhenger ikke av hvor mye du har, men av at du setter pris på det du har.

Bevissthet hjelper!

Hver og en av oss kan ta gode miljøgrep i hverdagen. Her er noen enkle tips.

- Vær bevisst på å unngå matsvinn.
- Kjøp ikke mer enn det som strengt tatt er nødvendig.
- Planlegg dagen og unngå unødig bilkjøring.
- Ta sykkel eller gå der det er mulig. Trim er godt for helsa.
- Unngå plast i hverdagen. Kjøp matvarer i løs vekt og gjenbruk poser.
- Kjøp varer uten unødig plastemballasje.
- Bruk naturlige og miljøvennlige produkter av høy kvalitet og som har lang levetid. Det gjelder blant annet maling, møbler, klær, verktøy, materialer til bygging.
- Ta mest mulig kollektivt.
- Se alltid etter varer som er produsert miljøvennlig og etter etiske retningslinjer, med lavest mulig klimagassutslipp.
- Kjøp varer som er korteste.
- Vær restriktiv med strømforbruk. Stort strømforbruk = tap av natur.
- Lær dine etterkommere og venner å forstå og bli glad i naturen.
- Sett deg inn i hvor stort ditt klimafotavtrykk er.
- Ta hensyn til dyr og vekster i alt du foretar deg.
- Enkelt og greit: Bli glad i naturen og dens mangfold. Da vil du heller ikke skade den.
- Meld deg inn i lokale natur- og dyreorganisasjoner.

VIDAR VELGER VEGANSK

Jeg stemmer grønt ved kommunevalget, og for mange år siden tok jeg et annet grønt valg. Jeg ble veganer, skriver Vidar Myhre.

Nysgjerrig på vegetarmat og vegetarisme? I dagens Norge har det å være vegetarianer blitt mer og mer akseptert. Det finnes i hovedsak tre former for vegetarisme.

- En veganer spiser kun plantebasert, altså ingen ting fra dyr.
- En laktovegetarianer kan bruke meieri-produkter i tillegg.
- En ovo-laktovegetarianer legger i tillegg til meieri-produkter egg inn i kostholdet.

Selv har jeg vært vegetarianer i over 40 år og spiser kun plantebasert mat, jeg er altså veganer. Mange spør seg hvordan det går an og om jeg får i meg alle næringsstoffene. Svaret er at det går veldig fint! Og helsa mi bekrefter at dette kostholdet er fullverdig. Jeg trives utmerket, har mye energi og stor arbeidskapasitet og føler ikke at jeg på noen måte ligger etter normalkostere. Både vegetarianere og normalkostere må tilegne seg kunnskap om hva kroppen trenger. Ved å ta kunnskapen til etterfølgelse i livet vårt, kan vi unngå mye av helseproblemene som har en høy pris for mange i dagens samfunn.

For meg var helse den avgjørende årsaken til valget om å bli veganer. Deretter kom hensynet til medskapninger; alle dyrene som kun er til for å slaktes. Nå er grunnen også i stadig sterkere grad mitt klimafotavtrykk på jorden. Andre må få tenke på sin måte. Jeg prøver å feie for egen dør og leve ut fra mitt bilde om hva nestekjærlighet er: hensyn til og respekt for alt som lever og gror.

Stort sett lager jeg all mat selv og helst fra bunnen av – det meste på impuls og uten oppskrifter. Det går mye i råkost fordi næringsstoffene forringes ved varmebehandling. Allikevel blir det en del oppskrifter og planlagte måltider. Det er stas med gjester og å lage noe ekstra for familien!

Her er to smakebiter hvis du har lyst til å prøve:

BLOMKÅLSUPPE

- Ha 1 blomkålhode med bladene som sitter rundt, 2 stenger med stangselleri og litt purreløk i en kjele og kok det i vann. Bruk lite vann.
- Ha i litt urtesalt. La blomkålen ha litt fasthet når du tar kjelen av varmen. Lag en jevning av mel og kaldt vann. Glutenfritt mel, som kikertmel, fungerer fint hvis du har behov for det.
- Mengden avpasser du selv. Bruk kraften fra blomkålen, og rør godt om under oppvarmingen av jevningen. Spe på med en vegansk melk, som mandel-, soya- eller risemelk.
- Ha jevningen over blomkålblandingen. Bruk en stavmikser og bland sammen. Smak til med timian, muskat, gurkemeie og svart pepper. Ha gjerne i litt soyarømme. Dette setter en rund smak på suppen.
- Du kan med fordel tilsette et par spiseskjeer med næringsgjær med B12 vitamin til slutt. Da får du på en naturlig måte tilført B12 i maten.
- Server med rå revne gulrøtter og dander med litt grønne urter, som basilikum, bladpersille eller kjørvell.

LINSEKAKER

- Legg grønne linser i vann natten over. Dette kan droppes, men næringsstoffene tas bedre opp i kroppen ved lang bløtlegging.
- Kok linsene møre i minst mulig vann med havsalt. Finhakk 1 stor gul løk, riv 4 til 5 rå poteter og tilsett linsene. Ha i noen spiseskjeer kikertmel og soyamel for å binde deigen. Tilsett 3 til 4 spiseskjeer olivenolje. Elt godt, og smak til med koriander, basilikum, spisskummen og svart pepper.
- Stek kakene i olivenolje i stekepanne på middels varme. Prøvestek for å se om deigen binder godt. Ha eventuelt i mer mel i deigen.
- Server med for eksempel poteter og forvellet brokkoli. Velbekomme!

ENKEL FRISTELSE: Blomkålsuppe. FOTO: ERIC ROUALET

GRØNT OG SKJØNT: Linsekaker. FOTO: ERIC ROUALET

2019-2023

LOKALPROGRAM MILJØPARTIET DE GRØNNE NITTEDAL

1 VÅRE OVERORDNEDE VISJONER

For Miljøpartiet De Grønne Nittedal er hensynet til miljø, natur og fremtidige generasjoner ikke en enkeltsak, men noe grunnleggende som styrer våre standpunkter. Vår politikk bygger på å vise solidaritet med fremtidige generasjoner, dyr og natur. Natur og alt liv har verdi i seg selv. Forvaltning og fordeling må ta utgangspunkt i at ressursene er begrensede. Langsiktighet og et generasjonsperspektiv må styre politiske avgjørelser. Nittedal MDG setter livskvalitet fremfor materialisme og vekst som ødelegger livsgrunnlaget.

Solidaritet og rettferdig fordeling

Det norske velferdssystemet med sosial -, helse- og pensjonssystemer og den likeverdige, offentlige finansierte allmennskolen er i tråd med MDGs ønske om et samfunn som bygger på solidaritet og rettferdig ressursfordeling.

Bærekraftige politiske avgjørelser

I lokalpolitikken er det grunnleggende at politiske avgjørelser er økologisk, etisk og økonomisk bærekraftige, på kort og lang sikt. Dette er avgjørende for hvordan Nittedal vil utvikle seg fremover og for å skape et bærekraftig lokalsamfunn.

FNs bærekraftsmål må følges opp. Avgjørelser i Nittedal må ikke tas uten et helhetlig perspektiv som strekker seg utenfor kommunens grenser. Kommunens arealplanlegging har for eksempel mye å si for klimagassutslipp og for matsikkerheten lokalt og nasjonalt. Gleden over å kunne leve i pakt med naturen, på dens premisser og evne til reproduksjon, bør gjennomsyre alle våre handlinger. Dette er avgjørende for et godt liv og vår eksistens.

2 ET GRØNT NITTEDAL – LANDBRUK

Jordbruk

Vi tar det som en selvfølge at vi alle kan spise oss mette. Men fortsetter vi å forvalte jorda vår slik vi gjør i dag, kan mat bli en mangelvare i fremtiden. Ønsket om å minimere omdisponering av matjord har kommet inn i lovverket, men i praksis må matjord og mulig fremtidig matjord oftest vike for infrastruktur og byggeprosjekter. I realiteten trenger vi å øke arealer til matproduksjon. Vår lokale selvforsyningsgrad har sunket markant over flere tiår og synker fortsatt. Derfor sier MDG at matjord må bevares og holdes i hevd av hensyn til fremtidig matsikkerhet. Vi må også planlegge slik at det er mulig å utvide områder til matproduksjon. Dyrking av mat uten tilsetning av kjemikalier som kunstgjødsel og giftige sprøytemidler er en viktig del av MDGs landbrukspolitikk. Vi vet at den drastiske nedgangen i antall pollinerende insekter blant annet skyldes bruk av sprøytemidler. Disse stoffene føres videre ut i vassdrag og skaper utfordringer for livet i vann. I siste instans rammer dette også mennesker. Vi vil derfor at kommunen oppmuntrer til økologisk drift.

- Landbruket i Nittedal er viktig og skal videreutvikles i en bærekraftig retning.
- Nittedal MDG går imot nedbygging av jordene mellom rådhusområdet/Mosenteret og Nitelva.
- Kommunene i Akershus må ikke bli forsteder, sovebyer og gjennomfartsårer for storbyen Oslo på bekostning av matjord som ødelegges og bygges ned.
- Nittedal MDG vil at lokalprodusert mat skal gis første prioritet i kommunens kantiner og serviceinstitusjoner.
- Nittedal kommune skal prioritere og etterspørre økologisk produserte varer ved innkjøp fra de lokale bøndene.
- Det må legges til rette for å arrangere markedsdager for lokale landbruksprodukter i samarbeid med lokale produsenter minst to ganger årlig i Nittedal.

Skogbruk

Store deler av Nittedal er skogområder. Skogen er viktig for klimaregnskapet fordi den ved riktig forvaltning tar opp og binder store mengder CO₂. Moderne skogforvaltning tar som oftest ikke hensyn til sammenhengen mellom naturmangfold og binding av klimagasser. Kortsiktig gevinst, hvor alle innsatsfaktorer ikke er med i regnskapet, kommer lett i første rekke. Faktorer som ofte tilsesettes er kvaliteten på tømmeret, skogbunnens evne til å binde klimagasser, naturopplevelser samt hvordan en variert skog skaper en sunn skog og tar hensyn til det biologiske mangfoldet. Tømmer av høy kvalitet er avgjørende for bygninger av tre som skal stå seg over tid. Planteskog er en av hovedårsakene til tap av det genetiske mangfoldet i skogen og er med på å svekke skogens motstandsevne mot skadegjørere. Gammelskog med variert innslag av vegetasjon og alder er en viktig faktor for et rikt dyreliv som i seg selv har en stor verdi og er viktig for artsmangfoldet. Nittedal kommune bør

- gå foran som eksempel og forvalte sine skogeiendommer på naturens premisser og sterkt vektlegge kravet til høy kvalitet på tømmeret.
- legge klare premisser ved godkjenning av hogstmeldinger, slik at hensynet til biologisk mangfold og dyreliv vektlegges i langt større grad.
- prioritere plukkhogst hvor skogen forynger seg naturlig i stedet for flatehogst.
- Ikke drive hogst i yngle- og hekketid. Naturmangfoldloven og lov om dyrevelferd skal respekteres.

FOTO: KAI JENSEN

3 NATURMANGFOLD, NATURVERN OG DYREVELFERD

Arealplanlegging må bidra til å sikre naturmangfold og ta hensyn til klimaendringene. Den må derfor bygge på føre var-prinsippet. Leveområdene for dyr må ivaretas og ikke stykkes opp. Forekomsten av svartelistede arter, som utrydder den naturlige, varierte floraen, må i større grad bekjempes. På offentlig grunn er det kommunale myndigheter som har et ansvar for dette. I tillegg bør private grunneiere og frivillige engasjeres til samme formål.

Marka, Nitelva, dyrelivet og dyrevelferd

Nittedal må bevare sitt landlige og grønne preg og utvikles videre i grønn retning. Tilgangen til natur, friluftsliv, skiløyper og det åpne landskapet i dalbunnen gir livskvalitet og glede. Mange har valgt å bo i Nittedal på grunn av kvaliteter som dette. Markagrensene må fastholdes. Nitelva med randsoner og tilførselsbekker må beskyttes, likeså dyre- og plantelivet både i og nær elva. Kommunen må ta vare på det helhetlige elveløpet i stedet for å ta enkeltbeslutninger som forringer elvelandskapet stykkevis. En forvaltningsplan må vedtas og tas hensyn til i all planlegging av naturinngrep. Nittedal MDG vil verne det naturlige dyrelivet og blant annet ha levedyktige bestander av rovdyrartene, inkludert ulv og gaupe, i Akershus. Veier, turveier og byggetiltak må ikke ødelegge dyrenes naturlige leveområder og ferdsselsveier, men tilpasses disse. Insektenes er i sterk tilbakegang over hele verden, og vår kommune må gjøre en innsats for å stoppe denne utviklingen. Kommunen bør, i den grad det finnes hjemmel for det, gjøre det enklere å fange opp forhold hvor dyr vanskjøttes. Hjelpearbeidet rettet mot hjemløse dyr og omplassering er både arbeids- og kostnadskrevenende, men frivillige organisasjoner gjør en stor innsats.

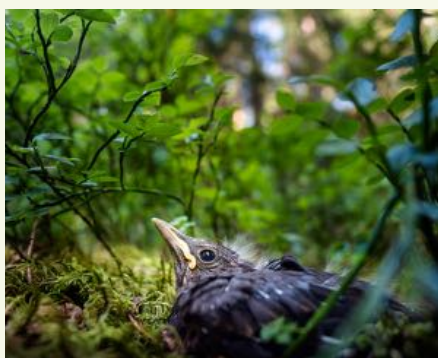

FOTO: KAI JENSEN

- Arealplanlegging må bygge på føre var-prinsippet. Nittedal MDG ønsker ikke gangvei langs Nitelva. Et slikt tiltak vil redusere biologisk mangfold og utrydde naturlig liv langs elva.

- Nittedal MDG ønsker å bevare marka, også i nærområdet til Nittedal, og støtter ikke kommunale planer om veibygging i marka eller lyssetting langs etablerte turveier. Nye turveier ut fra bebyggelsen skyver natur- og dyrelivet lenger bort fra der vi selv lever.

- Nittedal MDG vil at Nittedal kommune skal legge til rette for samt ha som mål at minst 10 prosent av produktiv skog vernes. Dette i nært samarbeid med skogeiere.

- Kommunen må iverksette tiltak for å motvirke tapet av insekter i naturen, både pollinerende og andre, som utgjør grunnlag for livet på landjorden.

- De frivillige organisasjonene som gjør en viktig innsats for å hjelpe hjemløse hunder og katter må på lik linje med andre frivillige organisasjoner kunne søke tilskudd fra kommunen, også til drift.

4 INFRASTRUKTUR, KLIMAGASSUTSLIPP OG FORURENSNING

Kommunen må arbeide for å bli klimanøytral, blant annet gjennom arealplanlegging og samferdselsløsninger, ved energiøkonomisering, bruk av lavutslippsteknologi for transport og ved å bygge og rehabilitere på måter som gir mest mulig energi-effektive hus. Ved kommunens anskaffelser av varer og tjenester og ved bygge- og anleggsvirksomhet må de samlede utslippene fra produksjon og transport telle med. Byggevarer som produseres regionalt eller innenlands bør ha fortrinn framfor varer som kommer langveisfra. Dette er en viktig faktor i et klimaregnskap.

Nittedal kommune må, av hensyn til klimagassutslipp, i langt større grad rehabilitere og vedlikeholde egne bygninger framfor å bygge nytt.

Nittedal kommune må føre en streng kontroll med egne bygge- og rehabiliteringsprosjekter; med hvordan byggevarer produseres, med kvaliteten i forhold til levetid på produktet og med det totale klimaregnskapet.

Plastavfall, plantegifter og veisalt

Kommunen er lokal forurensningsmyndighet og bør bruke denne myndigheten for å hindre lokal forurensning der det er mulig, både i privat og kommunal regi. Dette gjelder arbeid for å hindre avgang av plastgranulater fra kunstgressbaner så vel som å unngå bruk av plast i utendørs installa-

FOTO: KAI JENSEN

sjoner som kan avgj forurensning til naturen. Kommunen selv kan med fordel kutte ut unødige bruk av engangsplast.

- Nittedal MDG vil begrense og helst unngå all bruk av plantegifter, både i landbruket, ved skjøtsel av offentlig eiendom og langs offentlige veier. Bruk av miljøskadelig veisalt bør erstattes med alternativer som sand, bedre brøyting og (midlertidig) lavere fartsgrenser.

Lokal infrastruktur, energi, vann og avløp og avfallsbehandling

- MDG ønsker offentlig eierskap og politisk kontroll med infrastruktur, energi og drikkevann. Dessverre er klimaendringene allerede en realitet, slik at tilpasning til tøffere, lokale værhendelser gir store og kostnadskrevenne behov for vedlikehold f. eks. av vann- og avløpsnett. Dette må nå sikres nødvendig oppgradering og vedlikeholdes forsvarlig og planmessig. Avfallsbehandling er en kommunal/interkommunal oppgave. Den viktigste målsettingen må være en høy gjenvinningsgrad.

- Kommunen må innen 2020 utarbeide en forpliktende plan for å bli klimanøytral, planen må også gjøres gjeldende for pågående byggeprosjekter.

- Kommunen må pålegges å planlegge og følge opp en prosess for å kvitte seg med egen unødig bruk av engangsplast, både i administrasjonen og på tjenestestedene.

- I kontakt med statlige og fylkeskommunale veimyndigheter bør kommunen formidle krav om minimal bruk av miljøgifter og veisalt i vedlikeholdet.

5 BÆREKRAFTIG BOLIGUTBYGGING

Bygging av nye boliger bør i utgangspunktet konsentreres til områder som allerede er regulert til dette formålet (fortetting) og med nærhet til lokale arbeidsplasser. Høyhus må tilpasses stedets egenart og topografi. Det må være god nok skole- og barnehagekapasitet i nærområdet.

Arealplanlegging må ses i sammenheng med utviklingen i nabokommunene. Når vi beslutter hvor det skal bygges i vårt fylke, må vi planlegge ut fra hvor det er et effektivt og dekkende kollektivtransporttilbud. Slik kan det legges til rette for at kollektivtilbudet i stor grad blir brukt til arbeidsreiser i Akershus fremfor privatbil. MDG ønsker ingen boligbygging der det daglige transportbehovet hovedsakelig må dekkes ved bruk av bil.

- I den utstrekning det bygges nytt må det tas sikte på å skape et variert boligtilbud i kommunen, med boliger i ulike prisklasser, størrelser og av ulik art. Materialer, løsninger og arealbruk må være ressurseffektive. Nye boliger må være energieffektive. Det må tas særlig hensyn til boligbehovene til dem

som er i etableringsfasen og har begrensede økonomiske muligheter.

- Dersom videre, større feltutbygginger i midtre og nordre del av kommunen skal tillates, må kommunen kreve å ha på plass et effektivt kollektivtilbud til Oslo og Nedre Romerike.

- Kruttverket er det største av de nye utbyggingsfeltene i Nittedal. Her er det bygget ut boliger uten at planlagt ballplass er realisert. Kommunen må ta ansvar for å rette opp dette.

6 SAMFERDSEL

Utviklingen i Nittedal må ses i sammenheng med Akershus og Oslo, hvor mange av oss arbeider, går på skole, får sykehusbehandling og andre offentlige tjenester. I fremtidens samfunn må folk få kortest mulige avstander mellom boliger, arbeidsplasser og barnehager, med nærbutikker i nabolaget og levende lokalsamfunn. Oslo og Akershus trenger også gode kollektivtilbud, langt bedre enn i dag, for at innbyggerne skal få tid til annet enn køståing og for å begrense energibruk/utslipp ved transport.

All økning i persontransport i Akershus må skje ved kollektivtrafikk, sykkel og gange. For å redusere dagens biltrafikk må det satses på effektive, moderne og raske kollektivløsninger, først og fremst

FOTO: KAI JENSEN

baneløsninger. Det er stort behov for satsinger på transportinfrastruktur, men det må satses på løsninger som gir mer kollektivtransport og mindre biltransport.

Den store gjennomførte og videre planlagte boligutbyggingen i Hakadal, med et særs ineffektivt opplegg for kollektivtransport, bidrar til for mye biltrafikk fra Nittedal til Oslo og Romerike. Langs Gamleveien (i øst) har et betydelig antall innbyggere dårlig kollektivdekning, f.eks. til Hakadal stasjon. Dette øker bilbruken.

Buss og togtransport må sikres god fremkommelighet, hyppige avganger og ha priser som gjør at folk velger kollektivtransport. Nittedal kommune må arbeide for at bussdriften fra Nittedal til Oslo, Lillestrøm og Lørenskog og internt i Nittedal må effektiviseres for å redusere reisetiden. Betalings-systemet må bli slik at lange stopp på holdeplassene unngås.

Miljøpartiet De Grønne vil prioritere et sammenhengende nett av separate sykkelveier som gjør det mulig å sykle mellom Oslo sentrum og tettsteder i Akershus på en enkel måte. Arealplanlegging må gjøres slik at det blir mindre behov for bil. Det bør også være sykkelparkering ved alle togstasjoner og knutepunkt for kollektivtransport.

Oslopakke 3 innebærer å bruke mange milliarder kroner på å tilrettelegge for biltrafikk frem til år 2027. MDG vil omdisponere ressursene fra vei-prosjektene til en helhetlig samferdselspolitikk for Oslo-området, inkludert innfartsårene til og fra Akershus.

- Nittedal kommune må kreve overfor relevante beslutningstakere at tettbygde strøk i Nittedal må få et effektivt kollektivtransporttilbud til Oslo og andre kommuner på Nedre Romerike.
- Den nye direkteruten Nittedal – Lørenskog har endestopp ved Rotnes i Nittedal, ved rv. 4. Kommunen må arbeide for å få endestoppet lagt til Hakadal eller til Nittedal stasjon.
- Hakadal må få hyppigere og bedre koordinert

busstransport som forbinder dagens to endeholdeplasser på Kongskog og Hellerudhaugen samt øke hyppigheten også utenom rushtidene.

- Ved veibygging og veirehabilitering i Nittedal må det gis plass for gående og syklende.
- Nittedal MDG ønsker en under-/overgang mellom Tumyrveien og Vestliveien ved Nittedal stasjon, som vil forkorte gangveien mellom områdene med cirka 2 km.
- Dersom planlagt skole på Elvetangen skal føre til at flere elever går til skolen, må aktuelle skoleveier sikres med gang- og sykkelvei (f.eks. Sagstuveien fra Hakadal stasjon til riksvei 4).
- Det må etableres sikker overgang over riksvei 4 foran rådhuset.
- Nittedal MDG vil jobbe for innfartsparkeringer i umiddelbar nærhet til kollektivtrafikk som et av flere tiltak for å redusere bilbruk.
- Innfartsparkering bør være i parkeringshus for å unngå å bruke store arealer. Ved rådhuset må parkeringshus anlegges for å verne matjord.
- Nittedal kommune skal legge til rette for bruk av utslippsfrie kjøretøy, blant annet ved å kreve (som reguleringsmyndighet) at det blir bygget lade- og fyllestasjoner ved knutepunkter, kjøpesentre osv. inkludert ved egen bygningsmasse. Det samme gjelder for sikker oppbevaring og lading av elektriske sykler. Det er rett og rimelig at forbrukeren selv betaler for oppbevaring og det faktiske forbruket.
- Nittedal MDG ønsker ikke flytting, omlegging eller utvidelse av riksvei 4, men at veitrafikken reduseres gjennom fortrinnsvis å bygge ut effektive, skinnegående samferdselsløsninger til både Oslo og Nedre Romerike. En begrenset veitutvidelse må bare finne sted om det gjelder kollektivfelt og om det vil gi reelt raskere fremkommelighet for kollektivtrafikken når hele transportstrekningen Nittedal-Oslo ses under ett.

7 ØKONOMI, NÆRINGS-LIV, SKATT OG ARBEIDSPASSER

God og forsvarlig forvaltning av kommunens økonomi er en forutsetning for at kommunen skal ha størst mulig handlefrihet. Økonomisk handlefrihet trengs for å kunne ivareta både kommunale tjenester og hensynet til miljø, natur og klima på en forsvarlig og bærekraftig måte.

Kommunen har en for sterk utbyggingsvekst. Den taper kommunens frie midler og bygger opp gjeld.

Utbygging må tilpasses kommunens økonomiske forutsetninger og kvalitetsnivå på helse, omsorg og skole. Verktøyet for å styre dette er reguleringsplaner med absolutte vilkår om ferdig infrastruktur (veier/kollektivtilbud, skolekapasitet, barnehagekapasitet, vann, kloakk og renovasjon) før utbygging. Eventuell kommunal finansiering av infrastrukturen som videre utbygging krever må bare tas etter hvert som dette kan skje uten å gi kutt i drift av velferdstjenestene.

Lokalt næringsliv og lokale arbeidsplasser

Nittedal MDG ønsker en næringslivsvennlig politikk for å bevare og legge til rette for lokalt næringsliv og lokale arbeidsplasser. Vi har overskudd av boliger i forhold til arbeidsplasser. Lokale arbeidsplasser vil begrense transport i Oslo- og Akershus-regionen. Næringspolitikken må være miljømessig bærekraftig og ikke gå på bekostning av naturmangfoldet og Nittedal som en landbrukskommune med et sterkt jordvern.

Kommunen må søke å få til miljøforsvarlig og rasjonell drift og lavest mulige driftskostnader i egen virksomhet, for eksempel ved å ta hensyn til dette ved lokalisering av kommunens drift og i forbindelse med bygging og rehabilitering.

Betjeningen av kommunens betalings- og gjeldsforpliktelser trenger en annen finansiering enn gjennom kutt i velferdstjenester og låneopptak som skyver forpliktelsene frem i tid.

Kommunen må bidra til at det er lærlingeplasser i Nittedal. Virksomheter som vinner anbud over en

viss størrelse for kommunen må ha lærlingeordning.

- Nittedal MDG stiller seg positiv til å bruke plan- og bygningsloven slik at småbedrifter kan få tillatelse til å etablere seg i boligområder, til at boligeiendommer eller deler av bolighus omdisponeres til næringsformål og liknende. Dette forutsetter at ikke avgjørende nærmiljøhensyn taler imot dette, for eksempel støy, sikkerhet og utslipp.

- Nittedal MDG er positiv til å omdisponere Glittrelinikken til næringsformål eller andre formål som kan gi varige arbeidsplasser. Nittedal MDG ønsker ikke omdisponering av området til boligutbygging fordi kollektivtilbudet i området ikke konkurrerer med bilbruk.

- Kommunens sterke utbyggingsvekst, basert på låneopptak, gjør at det er nødvendig med eien-domsskatt for å opprettholde de kommunale tjenestene på et tilfredsstillende nivå. Denne utbyggingsveksten er Nittedal MDG uenig i, og den er heller ikke bærekraftig over tid.

8 HELSE OG VELFERD

Nittedal MDG mener at barnevern, helse og omsorg er grunnleggende kommunale tjenester som må gis nødvendig prioritet ved de avgjørelser kommunen tar. Dette er de største og mest kostnads-krevende kommunale ansvarsområdene. Utviklingen der er derfor avhengig av kommunens økonomi og kommunens økonomistyring.

Helse- og omsorgssektoren må tilføres tilstrekkelige ressurser for mottak av pasienter fra Ahus. Det må være egne tilbud til pasienter med sykdommer relatert til rus og psykiatri, spesielt med vekt på tilbud til barn og unge. God tilgang på fastleger, helsestasjon og helsesykepleier på skolen må prioriteres.

Nittedal MDG slutter opp om gjeldende politikk

i Nittedal som satser på å gi innbyggerne hjelp og bistand som gjør det mulig å bo lengst mulig i eget hjem ved alderdom og sykdom. Samtidig er det viktig at det finnes forsterkede tilbud til dem som ikke kan hjelpes i eget hjem på forsvarlig måte og at kapasiteten dekker behovet. Sykehjemmene i Nittedal må ha sunn og god mat fra eget, kommunalt drevet kjøkken, som sikrer kvalitet og mulighet for å involvere beboerne.

Barneverntjenesten må følges opp for å sikre at det er rammebetingelser som gir dem mulighet til å gi barn og barnefamilier, også de med store behov, kompetente hjelpetiltak. Dette vil forebygge behovet for å flytte barn ut av hjemmet både akutt og permanent. For å kunne redusere eksterne kjøp av hjelpetiltak fra private tilbydere, må tjenesten ivaretas med nok medarbeidere med særskilt kompetanse på gode endringsprosesser i familier. Tjenesten som helhet må ha tilgang på ressurser for kontinuerlig faglig utvikling.

- Nittedal MDG prioriterer god drift av skole, helse og omsorg fremfor vekst i innbyggertall.

- Vi ønsker tilstrekkelige ressurser til sykehjemmene for å løfte arbeidet med aktivisering og et meningsfylt liv for beboerne.

9 BARN OG UNGDOM, OPPVEKST, KULTUR OG INTEGRERING

Nittedal har en befolkning med større andel barn enn gjennomsnittet av norske kommuner. Det er viktig å slutte opp om både kommunens og frivilliges arbeid for barne- og ungdomsaktiviteter i Nittedal, både idrett og kultur.

Nittedal MDG ønsker møteplasser av ulik art for at blant andre ungdom og unge voksne skal ha steder å treffes.

Idrett, kultur og aktiviteter for barn og unge bør

ikke utelukke noen av økonomiske grunner, og bør også innrettes slik at det bidrar til integrering av mennesker med ulik bakgrunn.

I nær tilknytning til skolene vil vi jobbe for at det anlegges skolehager for å kunne styrke den praktiske kunnskapen om matproduksjon og matlaging.

Videre vil vi ta naturen i bruk i forbindelse med undervisning om klima og naturmangfold.

Det er viktig at barna lærer seg å forstå og sette pris på naturen og hvordan vi påvirker den.

Planlagte endringer i skolesektoren vil medføre større undervisningsenheter. Dette kan komme til å øke behovet for stillingsressurser til skolene knyttet til oppfølging av det sosiale miljøet, noe som i sin tur vil kunne redusere forventet innsparingsgevinst. Kommunen må følge opp dette etter hvert som tiltakene realiseres.

Kulturminner, landskap så vel som bygninger og konstruksjoner som er med på å fortelle bygdas historie er av stor verdi og må ivaretas. Arealplaner og vedtak må vektlegge dette. Miljøpartiet De Grønne er bekymret for tapet og forfallet av kulturminner som har foregått over mange år i kommunen. Et eksempel fra de siste fire år er kommunens riving av Gamle Glittre ved Hakadal kirke, som Senterpartiet og MDG kjempet for å få bevart.

- Virksomheten ved Gnisten i Hakadal er verdifull for integrering og rehabilitering og er et kommunalt tiltak som må ivaretas.

- Både private og kommunale barnehager har en plass i Nittedal. Kommunen må arbeide for at innbyggerne kan få tilbud om barnehageplass i sitt lokalmiljø.

- Læreresurser per elev og ressurser til undervisningsmaterieell, inventar og utstyr bør økes så langt kommunens økonomi tillater det.

- Ungdomsskolene skal ha tilbud om opplæring i både fransk og tysk.

- Kommunen må ta et ansvar for at de synlige sporene av bygdas historie ikke går tapt.

Disse stiller til valg for MDG ved kommunestyrevalget i Nittedal

1. VIDAR DAGFINN MYHRE
67 år, Rotnes

Vidar har tre voksne barn er en mangfoldig fyr. Han har vært profesjonell musiker, fiolinist i Kringkastingsorkesteret og dirigent og fiolinlærer ved bygdas musikkskole. Han har også gått Landbruksskolen, tatt utdanning som tømrer, låsesmed, svakstrømselektriker og innen antikvarisk arbeid. Vidar leder til daglig familiebedriften Myhre Lås og Mekaniske Verksted. Like fullt har han tid til verv i menighetsrådet og Naturvernforbundet og til å representere MDG i kommunestyret. Han har et sterkt engasjement for naturens mangfold og ser med bekymring på hvordan vi mennesker overforbruker naturens ressurser, uten omtanke for det fantastiske naturmangfoldet, arter med like store rett til å eksistere som vi har. All vår fremtidig velferd bygger på at vi tar vare på og lever i pakt med klodens tåleevne.

2. ANNE HILDE RØSVIK
49 år, Rotnes

Anne Hilde er født i Telemark, har bodd lenge i Asker, men har nylig bosatt seg på Rotnes. Hun har en voksen datter, er utdannet biolog med hovedfokus på arktisk biologi og fysiologi og jobber på Folkehelseinstituttet. Hennes mangeårige erfaring fra politisk arbeid på kommunenivå i Asker kommer nå Nittedal til gode. Hun har lenge vært engasjert i naturvern og svært aktiv innen dyrevern. Anne Hilde særlig opptatt av å bevare nærmaturen, også i et folkehelseperspektiv, og av å bevare gode bomiljø samt Nittedal som ei grønn bygd.

3. KETIL AASEN
43 år, Tøyenhaugen

Ketil jobber som IT-konsulent i Oslo. Han er kasserer for Nittedal MDG og vår mann i hovedutvalget for miljø og samfunnsutvikling. Aller best liker han seg ute i skog og mark. «Miljøpartiet De Grønne er det eneste partiet som prioriterer klima og miljø først», slår Ketil fast. Han er også opptatt av bærekraftig utvikling, og har særlig søkelys på naturvern, jordvern og dyrevelferd.

4. MARIT HOFF
67 år, Tøyenhaugen

Marit er mormor, dyreelsker og hageamatør og har pensjonert seg etter mange års arbeid på oppvekstfeltet i Oslo kommune. Hun leder lokallagstyret for MDG i Nittedal, partiet hun betrakter som det eneste aktuelle politiske alternativ når man ser den raskt økende ødeleggelsen av livsmiljøet for menneskene og alle andre arter.

5. BJØRN NYHEIM
50 år, Skytta

Bjørn er nordlending og har landet i bygda med familie med tre barn. Han deltar i lokalidrett og foreningsliv og er opptatt av bærekraftige og solidariske løsninger som sørger for gode leve- og oppvekstvilkår for alle. Engasjementet i MDG begrunner han med en bekymring for et profittbasert forbrukssamfunn, økende forurensning og irreversible inngrep i naturen.

6. MAI-HELÉN MYHRE CARLSEN
38 år, Rotnes

Mai-Helén har samboer og ett barn, en bachelor i kulturarv og bevaringskunnskap ved Universitet i Oslo, musikalsk bakgrunn fra Rotnes skoles musikkorps og Nittedal og Hakadal Janitsjar som fløytist og er utdannet innen sang. For Mai-Helén er respekten for samspelet mellom alt som lever og gror av stor betydning. Hun er bekymret for det hun beskriver som en ukritisk utbygging her i bygda.

7. KRISTIN SKINSTAD VAN DER KOOIJ
49 år, Rudstein

Kristin er del av en naturengasjert familie med to barn og jobber som førsteamanuensis ved fakultet for lærerutdanning og pedagogikk ved Høgskolen i Innlandet. Hun er opptatt av skolepolitikk, av at elever skal ha det beste læringsmiljøet og av å sikre elevene bedre tilgang til bibliotekets ressurser. «Vi har bygget et flott folkebibliotek, nå må vi ta det i bruk som læringsarena. Det vil være god utnyttelse av kommunens samlede ressurser for å skape kvalitet i utdanningen.»

8. ATLE TORVUND
54 år, Rotnes

Atle er jurist og tidligere leder av lokallaget vårt, som han var med på å stifte. Han er opptatt av at Nittedal ikke skal vokse ut av rollen som «den grønne kommunen» med et aktivt landbruk. At bygdas utvikling må skje med omtanke for matjorda, naturen, elva og det naturlige dyrelivet. Han mener kommunens daglige drift av skoler, helse og omsorg må prioriteres høyere enn i dag, fremfor høy vekst med de ressursene det legger beslag på.

9. YVONNE ROUALET THORESEN
54 år, Tøyenhaugen

Naturelsker Yvonne jobber med HR i Miljødirektoratet. «MDG setter vår tids største utfordringer, klima og miljø, tydeligst på dagsordenen», sier hun. Yvonne brenner også for levende lokalsamfunn hvor folk i alle aldre og med ulik kulturell bakgrunn deltar, og for et levende jordbruk og lokalprodusert mat. Hun er dessuten hage- og hønseentusiast. Mellom pallekarmene hjemme tripper hønene Erta, Berta og Sukkererta.

10. ERIC ROUALET
54 år, Tøyenhaugen

Eric er konditor, oppvokst i Frankrike og har hele voksenlivet jobbet for å bevare naturen. Fokuset har særlig vært fuglene og deres økosystem. Spurvehauk er et av Erics spesialfelt, og han har bidratt i ulike prosjekter for Norsk Institutt for Naturforskning (NINA). I Nittedal har han deltatt i kartlegging av hønsehauk på vegne av kommunen. Eric vil bidra med sine kunnskaper for å bevare økosystemer og biomangfold.

11. HENRIK ANDRÉ PEDERSEN
32 år, Åneby

Henrik deler livet med samboer og hunder og jobber som sivilingeniør. Han er varamedlem i MDG-styret. «Jeg engasjerer meg i Miljøpartiet De Grønne for å sikre en fremtid hvor vi ikke lever på bekostning av planeten og de andre dyrene vi deler den med.» Bra sagt, ikke sant?

12. ØYDIS HOFF
40 år, Hakadalsfeltet

Øydis trives i bygda sammen med mann og barn. Hun har tatt spranget fra Tøyen barnehage til faglederjobb på barnehagefeltet i Groruddalen. I tillegg er hun opptatt av miljøsakene som MDG fronter. Hun har også engasjement for barns oppvekstmiljø og for de mange familier strever med vanskelige levekår.

13. JULIA KÖHLER-OLSEN
44 år, Skytta

14. ANDREAS ELIA ANTONAKIS
35 år, Rotnes

15. HELENE VOLE
33 år, Varingskollen

16. RANDI BANG
57, Tøyenhaugen

